

DÁTUM

SZABADELVÜ
POLITIKAI
NAPILAP

II/51.

»S MOST A DOLOGRA«

8,10 Ft

Világ hazugságai,
egyesüljete!

A diktatúráknak, mint természetellenes, erőszakolt képződményeknek, lételeme a hazugság. Megnevezésük sem lényegük után van, hanem lényegük lényege, a hazugság után. Ezen a vidéken például szocialista köztársaságnak, demokratikus köztársaságnak, sőt népi demokratikus köztársaságnak nevezték magukat. Minél inkább távolodtak a megnevezésben jelzettek tartalmától, annál inkább halmozták a vonatkozó jelzőket. Magyarhoni viszonylatban az egyszerű népköztársaság elnevezést használták, amiből fakadóan az alkotmányban is a „Minden hatalom a dolgozó népé”-hazugságszólam fogalmazódott meg.

A diktatúrák hamisság, hamisítás, de elsősorban erőszak által jutnak hatalomra. Nálunk, közismerten a proletárdiktatúra álnevet viselő Rákosi-féle önkényuralom előzménye a kékcédulás választási csalás volt, majd a könyörtelen ávóterror lett az alapja. A Kádár-rezsimit a magyar nép forradalma után, a szovjet fegyverek juttatták hatalomra.

Természetes, mivel prédikált programjukkal szemben ellentétes a gyakorlat, hogy töménytelen mennyiségű hazudozásra és hamisításra van szükségük ahhoz, hogy a valósággal szemben, valamilyen elfogadható látszatot keltsenek. Ellenfeleiket kreált vádak alapján, hamisított dokumentumokkal, koncepciók perекbe fogják, hogy hatalmukat és jelenlétüket legitímálják, folyamatossá, illetve történelemhamisításra kényszerülnek: a valóság elferdítésével valótlanná képet rajzolnak a világról, meghamisítják a tudományt, és tévútra viszik a kutatásokat. Egy példa, mely egyre kínzóbb valóság: évtizedeken át tagadja és cáfolja a szocialista tudomány a meglehetősen lehetségesét.

Mindezekből logikusan következik, hogy a megjelenő „tudományos” munkák is hamis adatokat tartalmaz-

nak, mint ahogyan a tankönyvekből is elferdített, agyonpolitizált ismereteket meríthetnek csupán a tanulók, s az is elmondható, hogy a művészetek sem a valóságot tükrözik.

Egy nagyon egyszerű példa hozható a fentiekre az Akadémiai Kiadó által 1986-ban világra hozott mindennapos használatú kézikönyvből, az Idegen szavak és kifejezések szótárából. Mai világunk egyik kulcskérdéséről ez olvasható benne: „Páneurópa: az Európai Egyesült Államok megalakítására irányuló különféle imperialista mozgalmakban az egyesített Európa neve.” Mi is beálltunk imperialistának.

A példa számtalan. Nem is folytatom. Inkább bejelentem, hogy szerkesztőségünk megkezdte a Nagy Hazugság Enciklopédia összeállítását. Ebből az alkalomból tisztelettel meghívom Önt is, kedves Olvasó, legyen szerzőtársunk. Kérjük, hogy dokumentumokkal vagy kellő számú tanúval igazolható, kis és nagy hazugságokat küldjön meg szerkesztőségünknek. Küldje meg azokat, amelyek közvetlen környezetében – munkahelyén, falujában – keletkeztek, amelyek járási, megyei vagy országos szinten születtek, amelyek újságokban, könyvekben, folyóiratokban jelentek meg. Küldje meg mindazokat, amelyekről 1945-től mind a mai napig tudomása van. Mert vannak frissen keletkezettek is. Az egyik, ami mindannyian legjobban nyomorít. Az adó. A kormány magyarázata szerint előbb az adóreformot kellett végrehajtani, aztán jöhet a bérreform. Az adóreformot végrehajtották, az árreformot is, de a bérreform még mindig várat magára. Közben az ország gazdasága szétzúlik, az életszínvonal végesen süllyed, s terjed a szegénység. Talán az is az egyik hazugság volna, hogy a kormány a magyar emberek érdekeit képviseli?

Czakó Sándor

„Rabok voltunk a mozgó cellákban”

(László Lajos regényrészlete a több évig tartó málenkij robotról a 8. oldalon)

Hogyan ünnepeljünk március idusán?

(Egy képviselőjelölt véleménye a 4. oldalon)

Állampusztán papok járnak – rabok a szentmisén

Ima
a kápolnában

Vasárnap reggel templomba készültem. Különösen izgatott voltam. No nem azért, mintha még soha nem jártam volna szentmisén. Emlékszem jól gyerekkorom vasárnap délelőtti templomlátogatásaira. Arra is, milyen tisztelettel készült nagyanyám az egész héten várt vasárnapi misére. Most meg börtönbe indulok. Börtönbe, vasárnapi istentiszteletre. Még mielőtt azzal vádolnának a Dátum olvasói, hogy félrebeszélék, gyorsan idefölem: mostanában, ebben a hatalmas magyar glasznosztiban egyáltalán nem kell azon csodálkozni, hogy a hazai börtönökben ismét lehetőség nyílik a különféle hit gyakorlására, a rabok még helyben szervezett istentiszteleten, hittanórán is részt vehetnek.

A Hartához közel eső Állampusztán tavaly karácsonykor nagy ünnep volt. A célgazdaság központjában lévő takaros kis kápolna felújítva várta a kalocsai érseket, aki felszentelte az ötvenes évek óta más célokra szolgáló templomépületet, Isten hajlékát. Így hát a bűnösök, a börtönbe kerültek vasárnaponként az Úr színe elé járulhatnak. Járulnak is, hiszen az istentisztelet lehetősége kedvező visszhangot váltott ki a rabok körében. De vajon bánják-e bűneiket?

(folytatás a 7. oldalon)

Az Országgyűlés második napja

Az Országgyűlés az oktatási törvény vitájával folytatta ülészeit. Módosították az ülészak napirendi pontjainak sorrendjét. Az alelnök ismertette az Alkotmánybíróság álláspontját a külföldön tartózkodó magyar állampolgárok választójogának gyakorlásával kapcsolatos indítványról. A testület határozata értelmében a választási törvénynek az a része, amely szerint: a szavazásban akadályozott az, aki a szavazás napján külföldön tartózkodik, alkotmányellenes. Ezért ezt a rendelkezést az Alkotmánybíróság megsemmisítette.

Elsőként Kókai Rudolf kapott szót. Úgy vélekedett, hogy a jelenlegi tananyag korszerűtlen, mint minőségét, mind mennyiségét tekintve. Dr. Kissellő László örömdetesnek tartotta,

hogy a nevelési-oktatási intézményrendszerben fokozatosan kialakulhat a verseny. Török Sándor egyetértett azzal, hogy a társadalmi, politikai átalakulás sürgős intézkedést követel. Beszámolt viszont arról: a pedagógusok kifogásolják, hogy a törvény módosítás betervezését nem előzte meg sem szakmai, sem pedig társadalmi vita. Vona Ferenc egyetértett a tanügyi monopólium feloldásával, és azzal, hogy az egyházi és a magániskolák is bekapcsolódjanak az oktatásba. Varga Lajos azokról az ellenérzésekről beszélt, amelyeket a miniszter legutóbbi rendeletei kellettek a pedagógusokban. Kovács Lászlóné úgy vélte, hogy egy nemzeti alaptanterv hiányában, az államháztartási és az önkormányzati törvény nélkül e mostani

csékély változtatás nem vezet eredményre. Dauda Sándor éles kritikával illette a tervezetet. Kiemelte, hogy a javaslat nem konkretizálja a magán- és az állami oktatás fogalmát, nem szól az egységes minimum tantervről és vizsgarendszerről. Tamás Gáspár Miklós szerint az új oktatási törvény megalkotása már az új Országgyűlés feladata lesz, így célszerű, ha a módosítások is csak annak részeként jelennek meg. Emellett úgy vélte, az egyetemi autonómiát szélesíteni szükséges, a vezetőket például a jövőben választják majd. Bodonyi Csaba részletesen kitért a miskolci magánbölcsészegyetem kálváriájára. A miniszterhez is kérdést intézett: támogatja-e a miskolciak kezdeményezését.

(folytatás a 4. oldalon)

Őrzik a házat – bombát keresnek

Emberek fekete táskával

Minden reggel belépés előtt a Parlament előcsarnokában két markos úr várja a képviselőket és a meghívott vendégeket. Mellejük egy kis asztalon nagyobb méretű fekete diplomata táskák húzódnak meg diszkrétan. A táskához vezetékkel kb. 20 cm-es dobozka kapcsolódik, melynek egyik végén hengeres érzékelőfej található. A dobozon hol kigyullad, hol elalszik egy zöld lámpa, amikor az érkező csomagjához közelít az érzékelő. Mint Szakolai Géza, a kormányórság rendőr őrnagya elmondta, a táska számítógéppel vezérelt robbanószerszám-érzékelő, amit fél évvel ezelőtt sikerült beszerezni. Régi vágya volt a kormányórságnak, hogy korszerű technikát tudjanak alkalmazni, hiszen az utóbbi időkben – s a közeljövőben még inkább – növekedett a veszély. A berendezés ugyan kimutatja a robbanóanyagot, de lévén csupán technikai eszköz, nem 100%-os a hatáserő. Az emberi vizsgálattal ötvözve mégis megfelelő biztonságot nyújt az ellen a készítmény ellen, amit levélben, csomagban, táskában esetleg megpróbálhatnak becsapni. A berendezés erős sípoló hangot ad, s kigyullad egy vörös jelzőlámpa, ha neki nem tetsző anyagot érzékel. De vajon hogyan történik mindez? A henger alakú érzékelő végén egy szűrőn keresztül szippantja be a készülék a levegőmolekulákat, s rögtön elvégzi a számítógép az elemzést. Mintavételkor ég a zöld lámpa, két-három másodperc szükséges egy-egy szippantásnyi levegő értékeléséhez. A készülék kimutatja a hagyományos robbanószereket, a különféle puskaportokat, trotilszármazékokat, s a terroristák által igen csak kedvelt plasztikot is. Csomagként találtak már ezzel a készülékkel robbanószert, s a metróbombát is ennek a segítségével derítették fel annak idején. Ez a műszer önmagában még kevés lenne a védett személyek biztosítására. Használják színdetektorokat, vegyi anyagokat, amelyekkel befújják a leveleket a preparálás kimutatására. Használják ezen kívül sugázmérőket is. De nemcsak a robbanóanyagokat keresik. Ellenőrzik az elektromos kábelek szerelését, a légkondicionáló berendezéseket is. Hiszen azok is külön veszélyforrást jelentenek. A légkondicionálón keresztül például könnyen lehet bejuttatni egy zárt terembe különféle gázokat. Az ülés megkezdése előtt két-, két és fél órával kezdik a vizsgálatot, megnézik a termeket, folyosókat, de még az illemhelyeket is. Ha szükséges – mivel napközben sokan járnak a házban ki-be –, a vizsgálatot többször is megismétlik.

- k - a

Nem lesz Dédász-
sztrájk Nagykanizsán!

– Nem tartunk munkásgyűlést március 1-jén kora reggel, és „lefúj-tuk” a kilátásba helyezett sztrájkot is. Dolgozóink többsége ugyanis beleszücsökött a február elején kiharcolt részeredményekbe, s a korábbi egyik kritikus célpont, a Pécs székely Wieder Béla vállalati vezérigazgatóval szemben pedig, tartós betegsége miatt, a tröszt vezetése egyelőre nem tudott vizsgálatot folytatni – tájékoztatott kedden este Takács Zoltán, a vállalat nagykanizsai üzemigazgatója, üzemviteli osztályának vezetője, aki hozzátette, hogy valamennyi területen normális munkame-netet folyik, s így nincs veszélyben Nagykanizsa és környéke árammal való folyamatos ellátása. (tíhanyi)

Hárommilliárd vállalkozásra

A Pénzügyminisztérium csaknem 1 milliárd, az Állami Fejlesztési Intézet pedig 2 milliárd forintos hozzájárulással létrehozta a Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítványt, amelynek célja, hogy elősegítse a kis és közepes méretű, elsősorban új vállalkozások létrejöttét. Az alapítvány induló vagyonát növelik az ahhoz csatlakozó bel- és külföldi természetes és jogi személyek befizetése: mintegy 10 millió dollár külföldi tőkére számítanak. Ugyancsak növeli az alapítvány vagyonát a befektetésekkel szembeni részesedés és osztalék. Emellett állami forrásokból származó bevételre. Az összegek odaítéléséről 13 tagú kuratórium dönt. Az alapítvány márciustól kezd meg működését. A kereskedelmi bankokon keresztül kedvezményes kamatozású hiteleket nyújt, új vállalkozásokba fektet be tőkét, és igen szűk körben vissza nem térítendő támogatást is ad. Tervezik azt is, hogy a világbanki hitelek folyósítását is megkönnyítik a vállalkozók számára oly módon, hogy átvállalják a kamat egy részét. Vállalkozási iroda felállításával segítenek a vállalkozóknak: különféle szaktanácsadást, jogi felvilágosítást nyújtanak azért, hogy a kisvállalkozók minél alaposabb információkkal rendelkezzenek. Az alapítvány vagyonát a Postabank és Takarékpénztár Rt. kezeli, a vállalkozók e bankokhoz fordulhatnak hitelért.

Mit mondott Horn Gyula?

A Magyar Politikatudományi Társaság Nemzetközi politikai szakosztályának nyilatkozata.

Aggodalommal tapasztaljuk, hogy Horn Gyula külügyminiszter 1990. február 20-án, a Politikatudományi Társaság vitáin tartott előadását az elmúlt héten néhány sajtójelentés pontatlanul idézte, s azóta többen is eltorzítva hivatkoztak a külügyminiszter kijelentéseire. Mivel az előadás külföldön is élénk visszhangot keltett, a vitáit rendezőjeként szükségesnek tartjuk az eredeti magnetofon-felvétel alapján készült szöveg megfelelő részének szó szerinti közzétételét. Horn Gyula a következőket mondta:

„Katonai, biztonságpolitikai téren úgy ítélem meg, hogy új megközelítésre van szükség a NATO-val és a Varsói Szerződés összefüggésben. Úgy hiszem, hogy a Varsói Szerződés és a NATO egyidejű feloszlására irányuló sokéves javaslat a mai helyzetben illúzió. A Varsói Szerződés és a NATO viszonyát változtatni kell. Meggyőződésem szerint a jövő egységes demokratikus Európájának szüksége lesz egy összeurópai, védelmi biztonsági rendszerre. Annál is inkább, mert ezt a demokratikus rendszerrel benépesített földrészt változatlanul nagyon súlyos fenyegetések veszélyeztetik a világ többi térségéből. Ennek a közös védelmi rendszernek a létrehozását lépésről lépésre lehet megteremteni.

Ennek a folyamatnak része, hogy a Varsói Szerződést fokozatosan át kell alakítani egy konzultációs, koordinációs szervezettel, kizárva munkájából mindenfajta döntéshozatali lehetőséget. Döntést hozni csak a tagországok nemzeti parlamentjei jogosultak. Meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a Varsói Szerződésen belül a tagországok kizárólag nemzeti hadseregekkel rendelkezzenek. Megítélésem szerint előbb vagy utóbb meg lehet és meg kell szüntetni az egységes hadsereget. Ez azért is fontos, hogy a tagállamok szuverén módon dönthessenek a hadseregek felhasználásáról, illetve a hadseregek rendeltetéséről. En ebe a fejlődési vonalba illeszttem azt is, hogy ki kell építeni a szoros kapcsolatot az Észak-Atlanti Szövetséggel, sőt egyáltalán nem tartom elképzelhetetlennek, hogy például Magyarország tagja legyen a NATO különböző politikai szervezeteinek. Emlékeztetni kívánom Önöket arra, hogy mi már fölvetjük az érintkezést és egyre erősödő kapcsolatot tartunk fenn az Észak-Atlanti Közgyűléssel, elsőként a Varsói Szerződés tagállamai közül. Meggyőződésem szerint egy olyan tagság, egy olyan szoros kapcsolat és együttműködés a NATO-val, amely lehetővé tenné a különböző katonai programok, az európai, illetve általános nemzetközi együttműködési törekvéseink összehangolását, mindenképpen a két szövetségi rendszer egységesítése irányába hatna.

Rendkívül fontosnak tartom Magyarországot szempontjából azt is, hogy meg tudjuk teremteni egyezményes szinten mindazt, ami közös kell, hogy legyen Európában.

A belga külügyminiszter Kelet-Európáról

„Kényes kérdés”

„Kényes kérdésnek” nevezte Eyskens belga külügyminiszter Magyarország esetleges NATO-tagságának témáját. Kijelentette, hogy ez olyan kérdés, amely a magyarokra tartozik, utalt viszont arra, hogy felvetése neheztelhető Gorbacsov helyzetét, márpedig a Nyugat sikert kíván neki.

Az MTI tudósítója megkérdezte, miként látja a miniszter annak lehetőségét, hogy a demokrácia útján meginduló közép-kelet-európai országok csatlakozzanak a Nyugat különböző integrációs szervezeteihez, különös tekintettel arra, hogy az NDK a német egyesítés révén a közösség tagjává válhat. Magyarország és több más kelet-európai ország kérte felvételét az Európa Tanácsba, társulásra törekszik az Európai Közösségekkel és Horn Gyula külügyminiszter felvetette Magyarország tagságának lehetőségét a NATO politikai szervezeteiben.

Eyskens válaszában kijelentette: – Magyarország és Lengyelország számára már lehetővé tettük a csatlakozást az Európa Tanács kulturális és más konvencióihoz, a választások után nagyon hamar sor kerülhet teljes jogú csatlakozásukra is. Ez, hasonló feltételekkel, más közép-európai országok számára is lehetséges lesz. Az OECD-hez való későbbi csatlakozás is elképzelhető. Ami az Európai Közösség tagságát illeti, ha teljesítik annak feltételeit, miért ne lenne lehetséges ugyanez? A belga külügyminiszter hozzáfűzte, hogy nem szabad alábecsülni a nehézségeket, hiszen a csatlakozáshoz el kell fogadni a közösség integrációjában már elért fokot, meg kell teremteni a piacgazdasági intézményeket, szabályozásokat, és le kell mondani a szuverenitás bizonyos szeleteiről is. Spanyolország és Portugália esetében a tárgyalások a csatlakozásról tíz évig tartottak. Ami a NATO-t illeti, ezen a téren nagy óvatosságra van szükség, a bizalomépítő intézkedések keretében szem előtt kell tartani egy olyan nagy ország érzékenységet is, mint a Szovjetunió. Mi azt kívánjuk, hogy Gorbacsov sikerrel járjon, menjen még tovább a demokratikus többpártrendszer felé, ami hosszú távon az egyedüli lehetőség az ország demokratizálására. Ehhez azonban időre van szüksége, tehát figyelembe kell venni bizonyos érzékeny pontokat, „nem kell még nehezebbé tenni a naptárt” – mondta a belga külügyminiszter.

Bush–Gorbacsov telefon

Telefonbeszélgetést folytatott szerdán Gorbacsov és Bush. Alig egy hónapon belül a két nagyhatalom első számú vezetője másodszer választotta a közvetlen eszmecsereket ezt a módját. Áttekintették Nicaraguai választások utáni helyzetét és az európai biztonság problémáit, a német kérdést, s érintették a küszöbön álló szovjet–amerikai csúcstalálkozót előkészítést is.

Douglas Hurd látogatása

Reménykeltő ígéretetek

Douglas Hurd, Nagy-Britannia külügyminisztere szerdán megbeszélést folytatott magyar politikai vezetőikkel. Elsőként vendéglátójával, Horn Gyulával tárgyalt. Horn megelégedéssel állapította meg, hogy igen intenzívek a kétoldalú kapcsolatok, s továbbfejlesztésükre is jó lehetőség kínálkozik. Kormányunkat eddig sem a pártpolitikai célok vezérelték a kapcsolatok bővítésében, hanem az ország hosszú távú érdekeit tartotta szem előtt. Ennek megfelelően Magyarország a jövőben is számít a brit támogatásra. Azt szorgalmazzák, hogy Nagy-Britannia kormánya vállaljon aktívabb szerepet átalakulási törekvéseink támogatásában. Főleg azzal segíthetne, ha befektetésekre, gazdasági szerepvállalásra ösztönözne a bankokat, vállalatokat. Magyarország kéri azt is, hogy Nagy-Britannia segítse elő hazánk és a Nemzetközi Valutaalap megállapodását. Horn Gyula nehezményezte, hogy nem enyhítették a COCOM-előírásokat, holott Magyarország kész garanciát vállalni.

Hurd szerint Nagy-Britannia elismeréssel követi a Magyarországon zajló reformfolyamatokat. Kormánya azt reméli, hogy a szabad választások után is folytatódik az átalakulás. Ezért hazája 25 millió fontos know-how-alap felállítását határozta el Magyarországra. Ez április 1-jétől, az új pénzügyi évtől fogva, öt éven át nyújtana vissza nem térítendő kölcsönt a piacgazdasági ismeretek, a menedzsment elsajátításának támogatására és az iparszerkezet átalakítására. Ami a COCOM-előírásokat illeti, Hurd elismerte, lassan halad a szigor enyhítése, de már májusban várható erről hivatalos döntés. Az előírások enyhítése várható a szerszámgépek, a számítógépek és a távközlés területén. Emellett a magyar kérelmek elbírálásának proceduráját is jelentősen meggyorsítja Douglas Hurd kedvezően reagált tárgyalópartnerének arra a ké-

résére, hogy a brit kormány járjon közben a hongkongi adminisztrációnál a magyar kapcsolatok szorosabbra fűzése érdekében. Magyarország ugyanígy nyitni szeretne Hongkong irányában, s ezért arra törekszik, hogy megkönnyítse a magyar üzletemberek beutazását a távol-keleti üzleti paradicsomba. Hurd közölte azt is, hogy kormánya 5 millió fontot folyósít a nemzetközi Pető-intézet felállítására, s további 5 millió font összegyűjtését is vállalja erre a célra, nem kormányzati forrásokból. Szóba került a tárgyalásokon a vízumkönnyítések ügye is.

A nemzetközi kérdéseket áttekintve Douglas Hurd bővebb felvilágosítást kért Horn minapi fejtegetéséről, Magyarország távlati, a NATO politikai szervezeti tagságáról. Horn hangsúlyozta, hogy a felvetés egy tudományos tanácskozáson hangzott el, így azt saját álláspontját kifejező, a távlatokat elemző elméleti fejtegetésnek kell tekinteni. Semmi esetre sincs szó arról, hogy valamiféle hivatalos döntést ismertett volna.

A külügyminiszteri tárgyalásokat követően Szűrös Mátyás, majd Németh Miklós fogadta Douglas Hurd-ot. A kormányfő elmondta: a politikai átalakítást Magyarország képes volt ugyan saját erejéből végrehajtani, ám a legyengült gazdaság talpraállítására már nem megy önerőből, ahhoz a Nyugat segítségére is szükség van. A kormány jelenleg az a törekvés vezérli – mondta – hogy működőképes gazdaságot hagyjon utódjára. Hurd kérdésére válaszolva annak a meggyőződésének adott hangot, hogy Magyarországon nagy tekintélyűknél fogva az egyházak tölthetik be a társadalom pártoktól független integráló erejének szerepét.

Ezután Douglas Hurd koszorút helyezett el a Magyar Hősök Emlékművére a Hősök terein, majd részt vett Horn Gyula díszbédjén. Pohárköszöntőjében kiemelte: érdeklődéssel és lelkesedéssel figyelik a magyar demokratikus változásokat, s nagy reményeket fűznek a kétoldalú kapcsolatok kiszélesítéséhez. Ennek megfelelően az üzleti lehetőségek mielőbbi kiaknázására buzdítják az angol beruházókat.

Hurd délután látogatást tett az MDF székházában. Az eszmecsere során méltatta az MDF szerepét a diktatúra felszámolásáért és a demokrácia megteremtéséért vívott küzdelemben. Nagyra értékelte az MDF-nek a belső politikai egyensúlyra való törekvését, a szélsőségektől való elhatárolódását, és az átmenet követelményeivel számoló gazdaságpolitikáját. A brit politika – mondta végzetül – megérti, hogy az MDF különös figyelemmel kíséri a határokon túli magyarság helyzetének alakulását. Hurd ezután meglátogatta az SZDSZ irodáját. Itt az SZDSZ vezetői tájékoztatták a vendéget gazdasági programjokról és politikai terveikről. Hurd ezt követően látogatást tett a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen, ahol az oktatási intézmény vezetőivel és hallgatóival találkozott.

Iliescu nyilatkozata

„Választási jellegű kijelentés”?

Nem hiszem, hogy Romániában ma fennállna a katonai államcsíny, vagy bármiféle diktatúra megteremtésének veszélye. Ehhez csak a teljes káosz és az anarchia nyújtana lehetőséget” – jelentette ki Ion Iliescu a Le Monde-nak. „Teljes társadalmunkat át kell alakítani az új alapokon, a gazdaságot, a társadalmi viszonyokat, a politikai életet. Ez a folyamat azonban bonyolult, nem lehet egy csapásra megvalósítani, mert az veszélyes lenne” – hangoztatta a román politikus, egyebek között ezzel is indokolta, hogy szükség van a még Ceausescu idején létrejött államapparátus fenntartására.

Iliescu elutasította az olyan kijelentéseket, hogy a hatalmat a hadsereg kezébe kellene adni. „Ez túlságosan is üres követelés, hiszen milyen hadseregről lenne szó? Meg kellene találni a hadseregben is azokat, akik vállalják a teljes csődben lévő gazdaságot, a jelentős politikai kockázatot. Erre egyetlen politikai párt sem vállalkozik... Ma sokkal könnyebb ellenzékben lenni” – mondta. Bírálta a politikai pártokat, amelyekről „egyelőre nem tudni, kiket képviselnek”, s akiknek a megmentés frontja felajánlotta a részvételt a politikai irányításban, de „nem hajlandók vállalni a felelősséget”. A tanács elnöke szerint Románia nem kíván kilépni a Varsói Szerződésből. „Véleményem szerint Horn Gyula magyar külügyminiszter kijelentése arról, hogy országa kilépne a szerződésből, választási jellegű volt” – mondta.

A Baltikum hitleri ajándék?

A paktum titkos záradéka

A Szovjetunióban első ízben közöltek fotokópiát az 1939-es szovjet–német egyezmény titkos záradékának orosz nyelvű változatáról. Az 1939-ben aláírt Molotov–Ribbentrop-paktum titkos kiegészítő jegyzőkönyve a Szovjetunió befolyási övezetébe utalta a három független balti köztársaságot és Lengyelországot egy részét. A külügyminisztérium most beindított új kiadványa, a Vesztnyik hétfőn megjelent első számában fényképet közölt a titkos záradék orosz nyelvű gépelt másolatáról.

A Szovjetunió mind ez ideig azt állította, hogy a szovjet levéltárakban nincs nyoma a jegyzőkönyvnek, és a mai napig ragaszkodik ahhoz, hogy annak eredeti példánya nincs birtokában. A szovjet–osztrák közös vállalkozásban készülő, havonta megjelenő Vesztnyik ugyanakkor nyilatkozatot közölt Molotov egyik munkatársától, s eszerint a jegyzőkönyv eredeti példányát Molotov egy másik munkatársának adták át. Tavaly nyáron szovjet kiadványokban megjelent a nyugatnémet külügyminisztérium levéltárában őrzött német nyelvű másolat kópiája, és Mihail Gorbacsov támogatásával bizottságot állítottak fel a titkos jegyzőkönyv felkutatására. A jegyzőkönyvet 1939. augusztus 23-án, egy héttel a világháború kitörése előtt írta alá Vjacseszlav Molotov szovjet és Joachim von Ribbentrop német külügyminiszter. A dokumentum a szovjet befolyási övezet részeként ismerte el Észtországot, Litvániát és Lettországot, valamint Kelet-Lengyelországot egy részét. Sztálin később e megállapodás alapján kebelezte be ezeket a területeket.

A VILÁG HÍREI

– Az elnöki hatalom bevezetését a törvényhozói és a végrehajtói hatalom egyensúlyának megteremtése, azaz az állam normális működésének biztosítása indokolja – hangsúlyozta Rizskov szovjet miniszterelnök. Szerinte az elnöki rendszer feladata, hogy hosszú távon biztosítsa az állam működőképességét. Az elnöki rendszer bevezetését az is indokolja, hogy a régi irányítási rendszer már nem működik, az új pedig még nem alakult ki.

– Izraelnek az idén nem kevesebb, mint 230 000 szovjet zsidó bevándorlót kell letelepítenie. Ha valóban ennyi bevándorló érkezik az országba, akkor egy éven belül az ország zsidó lakosságának számaránya több mint hat százalékkal nőne. Az izraeli bevándorlási minisztérium főigazgató-helyettese, Efraim Cohen a duzzadó bevándorlási hullámról hivatkozva egy három-hét milliárd sekeles (1,5–3 milliárd dolláros) sürgősségi alap létrehozását követelte. Becslése szerint az eredetileg 1990-re tervezett 26 000 lakás helyett már idén 70 000-et kell építeni, hogy a letelepülőket el tudják szállítani.

– A hat afrikai „frontállam” vezetőivel és a nemzetközösségi országok képviselőivel találkozott szerdán a Lusakában tartózkodó Nelson Mandela. A tárgyalásokon nyugati országok küldöttei is részt vettek. Mandela kijelentette, hogy az Afrikai Nemzeti Kongresszus nem tesz engedményeket a dél-afrikai kormánynak, amíg nem kezelik egyenrangú félként a kormányzó Nemzeti Párttal és nem teljesítik az általa szabott előfeltételeket.

– Véget ért a szovjetunióbeli parasztság sok évtizedes sztálini jogfosztottsága. Bő hét évtizeddel a lenini föld-dekrétum kihirdetése után jogilag elhárult az akadály annak, hogy a Szovjetunióban valóban azé legyen a föld, aki megműveli. A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa szerdán óriási szótöbbséggel elfogadta a földről szóló törvényt. Ennek értelmében a föld – életre szóló és örökíthető tulajdona a parasztnak, aki maga dönthet, hogy önállóan kíván-e tulajdonon gazdálkodni vagy csatlakozik a kolhozhoz, szovhozhoz.

– Akihito japán uralkodó szerdán fogadta Dumágin Szodnom mongol kor-

mányfőt. A Mongol Népköztársaság megalakulása, 1921 óta ez az első eset, hogy az ország miniszterelnöke látogatást tesz egy úgynevezett nyugati országban.

– A Bolgár Földműves Népi Szövetség kongresszusán szerdán bejelentették, hogy az ellenzékhez tartozó másik földműves szövetséggel való egyesülésről tárgyaló csoport megállapodásra jutott egy új közös vezetőség megválasztásának és az azonos nevű két parasztpárt egyesülésének legfontosabb részletkérdéseiről.

– Ulánbátorban szerdán megkezdődtek a tárgyalások a szovjet csapatok Mongóliából való teljes kivonásának menetrendjéről. A Mongol Népi Forradalmi Párt rövidesen megvitatta a párt irányító szerepére vonatkozó cikkely törlesztését az ország alkotmányából.

– A csernobili katasztrófa nyomán a brjanszki területen mintegy 5,8 ezer négyzetkilométeres körzetben 641 település 290 ezer lakóját érinti a sugárzennyezés. A kalug-i területen 4 ezer négyzetkilométeres körzetben 159 településen mérnek a

normális háttérsugárzást jelentősen meghaladó sugárzási értékeket, s ez több mint 36 ezer embert érint. Eddig a két körzetben mintegy 760 millió rubelt költöttek sugárvédelmi és sugármentesítési célokra, valamint lakásépítésre, s az elkövetkező öt éves időszakra kidolgozott program alapján mintegy 2,25 milliárd rubelre lesz szükség.

– Az NSZK kormánya kész arra, hogy a Budestag határozatát Lengyelországra nyugati határára vonatkozóan meg erősítse az NDK-beli szabad választások után – hangsúlyozta Seiters. Ez részben annak a politikai nyomásnak az eredménye, amelyet az FDP és az uniópártok kifejtettek Kohlra.

– A palesztinok és az arab államok a mind erőteljesebb tiltakozás közepette azt kérik a Szovjetuniótól, hogy „legalább egy átszállót” tartsanak fenn a kivándorlók számára, ahol még megfontolhatják, hogy esetleg alternatívát találnak Izrael helyett. Érvelésük szerint a Szovjetunióból távozó zsidóság nagy többsége elsősorban az ottani belső problémák kiéléződése miatt akar kivándorolni.

A felemelkedés esélye

Helmut Kohl fogadta Antal Józsefet, az MDF elnökét, aki tájékoztatást adott a magyarországi helyzetről. Kohl kifejezte az NSZK érdekelttségét a magyarországi helyzetről. Kohl kifejezte az NSZK érdekelttségét a magyarországi átalakulásban, és méltatta ebben Antal József és az MDF szerepét. A kancellár sikert kívánt a Kereszténydemokrata Néppártnak és a független kisgazdapártnak is. Antal elmondta: útja azt a célt szolgálta, hogy kapcsolatba léphessenek azokkal a pártokkal, amelyek közelebb állnak az MDF-hez, mint mások. Kohl Magyarországon látja a legjobb esélyt a gazdasági felémelkedésre és a demokratizálásra. A kancellár egyértelmű ígéretet tett arra, hogy a német egyesítési folyamat és az NDK támogatása nem jelentheti Magyarország mellőzését.

Quo vadis, Domnule?

Valóban: Hová mégy, Uram? Magam is mozdulni készülök, az idők kedveznek végre minden útra indulónak. Ha Európa felé tartasz, Uram, mehetnének együtt! Mint útitársak. Barátok. Testvérek... Válasszál, Uram! Mi, románok és magyarok lépünk túl végre a közös múlt minden szörnységén, s ne egymásra acsargó két korcs fenekedére, ne a gyűlölet izzása, de az oly remélt és várt megértés, a szeretet és a béke vezérelje lépteinket. Uram, a Nyugat messze előttünk jár! Lemaradtunk mind a ketten...

A luxemburgi főváros egyik XV. századi házának homlokzatán egy felirat olvasható: mir woelle bleiwe wat mir sin. Vagyis: *Azok akarunk maradni, amik vagyunk!* Hogy nem jártál Luxemburgban? Sebaj, Uram! A felirat bármely nagyváradi, kolozsvári, marosvásárhelyi magyar házának homlokzatán is lehetne. Elvileg. Mert gyakorlatilag csak a lelkében dobol... Oh, hidd el, Uram, örökös félelemben élni nem lehet, s a hírek riasztóak, így kérdezem: Domnule, milyen irányban akarsz haladni, tán mégis Nyugatra-e, úgy, hogy élni, de élni hagyni másokat is – ez nagy és szent elhatározásod...? Hogy nem hallgatsz arra, *ki még ma is velejég sovén* és senki mást, csak a saját nyelvét beszélőt ismeri, míg gyűlölt és elnyomott ellenség mindenki aki más és szemernyi toleranciát sem ismerve tíz évszázada e földön lakónak *Bozgori* (Hazátlant) kiált?! Uram válaszolj! *Smaranda Enache*, ez a nagyszerű demokrata vásárhelyi asszony jogosnak mondta, hogy a magyar gyermek kapjon magyar iskolát. Ő, „aki európai módon gondolkodik, vallja, hogy nekünk, különböző nemzetiségűeknek testvéreként kell élnünk. Ennek feltétele, hogy meglegyenek saját oktatási intézményeink, a legalacsonyabb szinttől a legmagasabbig. Véleményét elmondta a tévében, kinyilvánította újságban. Kiállása, véleményének vállalása miatt, hivatalosnak mondható személyek halállal fenyegették levélben, s telefonon is állandóan zaklatják” – írja a Bukarestben megjelenő *Romániai Magyar Szó* 1990. február 20-i, 49. számának címlapján *Bodó Barna*.

Quo vadis, Domnule? Ez az út hová vezet?

Vagy a reménység halványan pislálóló mécsesét gyújtja meg tán az a hír ugyani, hogy Smaranda Enache védelmében Temesváron a Dóm téren több ezer ember rokonszenvtüntetésen vett részt, s ott *Marchis Alexandru* mérnök és *Doru Mihut*, a Timisoara című lap főszerkesztő-helyettese is a népek közti feszítés ellen szólt? Uram, nincs száz szabadság csak egy és az mindenkinék fontos! Ezért hát újra kérdezem: fontos-e Néked az Európai Ház? Mert az a jogfosztók számára zárva van. Uram, a világ lát benneteket és lát minket és így tudja, hogy mi nem akarjuk Erdélyt, ti viszont nem akartok jogot adni az élet-hez az erdélyi magyaroknak, Uram, a ti lábaitok rossz, tévutas ösvényre téved! Figyelmeztetünk: ami Romániában készülődik, *lélekrablás!* *Simion Barnutiu: Románii si ungarii* (ed. G. Bogdan-Duica Cluj, 1924) című művében a 26. oldalon ez áll: „ha nem lesz unió, megszakad az erdélyi és a pannóniai magyarokat összekötő kapcsolat és az erdélyi magyarok lassan *elenyésznek*„ (Kiemelés tőlem P. G.) Uram, most 1990-et írunk! S ti változatlanul az esztelen, a kényszerű asszimilálást erőltetitek? Nem begyógyítani a Draculescuk vágta sebeket, de tovább tépni?

Mely úton indulsz, Domnule?

Mert a hírekben ismét megjelent a *Vasgárda!* Garda di Fier. Először 1930 áprilisában jött létre, amikor Corneliu Zelea Codreanu átkeresztelte az általa vezetett *Mihály Arkangyal Légiót*. Hogy ők milyen úton jártak, azt látta a világ a nyomukban sokasodó sírhantokról. S ne feledd, Európa és az egész világ Téged is lát, Uram! Quo vadis, Domnule?

Polgárdy Géza

Groningenben, magyarul

Hová lett a régi áradat? Bujtás László, a szélifűtté észak-hollandiai városban, Groningenben június óta működő hungarológiai központ fiatal vezetője korábbi tanulmányában ezernyelcsész olyan magyar földről érkezett diákot számolt össze, aki Németalföld tudós egyetemén végezte tanulmányait. 1653-tól Apáczai Csere János tanult Hollandiában, aztán 1900-ig még nagyon sokan. Groningenben, ahol az egyik legrégebb, nagy hírű holland egyetem működik, az utóbbi években mind több történt azért, hogy az emberi érintkezés áramát újra megindítsák a két kultúra között. Itt működik Hollandia legjelentősebb finnugor tanszéke, élén a Budapestről érkezett Honti László professzorral. Itt fő tantárgy a finn vagy a magyar. Összesen harmincan akadnak, akik ezt a szakot választották, csaknem minden másodikuk számára a fő nyelv a magyar.

Honti professzor szobájában – amely az órák színhelye is, krétával, táblával, a szerény létszám egy-egy évfolyamon belül önként kínálta ezt a megoldást – Frans Van Nes, egy kerek arcú holland fiú kissé habozó, ámde meglehetősen pontos magyarsággal azt magyarázza, hogy mindenképpen egzotikus nyelvet kívánt elsajátítani, s ha mondjuk a kínait vagy a japánt választja, akkor a helyszínről el kellene mennie a világ másik felére – a magyar és a finn csodák viszont aránylag közel vannak. Most, amikor Hollandiából egyre többen töltik szabadságukat Magyarországon, amikor Budapest visszatér Európába, három éve hozott elhatározását az élet is igazolja. Hasonlóképpen vélekedik Mieke Bába, akinek apja '56-os magyar, de ott-hollandul beszélt a család: most a Budapestre érkezett oktatóktól „tanulja vissza” az apa nyelvét.

A groningeni finnugor tanszék körül összeverbuvalódott az a csapat, amely immár nemcsak a tantervben szereplő stúdiumokat irányítja, hanem egyben a magyar-holland irodalmi-kulturális csere egyik fő mozgatója is. Henry Kammer, a harmincas éveiben járó fordító, aki mint-

egy családi örökségként kapta a magyar kultúra iránti érdeklődését (apja is rendszeresen járt Magyarországra), több klasszikus és modern magyar regény hollandra való átültetése után nagy fába vágta fejszéjét: Emőke Bosch-Abonczy asszonnyal együtt 50 ezer címszavas magyar-holland szótárt készített, amely közös kiadásban fog megjelenni (magyar részről az Akadémiai Könyvkiadó vesz részt a vállalkozásban). A groningeni egyetemen szobát, a holland kormánytól tisztességes anyagi fedezetet kapott ehhez a nagy és hézagpótló munkához, amely a két ország közötti kulturális egyezményben is szerepel, s amelyet társával együtt három év alatt kíván elvégezni. Jelenleg csak közvetítő nyelv (angol, német) segítségével lehetséges a komolyabb szövegfordítás – vagyis magyarul csak az tanulhat, aki már igen jól beszél németül vagy angolul vagy más világnyelven. Viszont, ha már eddig eljutott (és Hollandiában persze az angol, a német is második anyanyelvnek számít), akkor a groningeni egyetem finnugor tanszékének könyvtárában lapozgathatja a friss magyar napi- és hetilapokat, tudományos folyóiratokat, a számítógépes katalógusban magyar szerzők több ezer könyvét keresheti ki. Amikor Bárczy Géza nevével teszünk próbát, a tihanyi alapítólevélről írt munkája jelenik meg a képernyőn: a „Hodu utu rea” ősi szóformáival Groningenben is megismerkedhet a holland hallgató.

Bujtás László, a hungarológiai központ – a gyakorlatban egyelőre egy külön szoba és sok terv – igazgatója lektoroként is dolgozik a groningeni egyetemen. Azt tekinteli feladatának, hogy a groningeni és az amszterdami finnugor tanszék oktatóinak, a hollandiai magyarság (becsések szerint több ezer, javarészt '56 után érkezett magyar őrzi és érzi még anyanyelvét) szervezeteinek bevonásával bontakoztassa ki a nyelv, a magyar kultúra és történelem hollandiai ápolását.

Baracs Dénes (Groningen),
MTI-Panoráma

Marosvásárhelyi beszélgetések (I.)

„Felelősséget vállaltak minden szavukért”

– Én is végighallgattam a két és fél óras hanganyagot. Először azt vettem észre, hogy az erdélyi diákokat megedzette az ottani légkör, a félelem... Sokkal komolyabbak ők, mint itthon egy húszéves. Később azt is éreztem, hogy amit tesznek, nem magukért teszik, hanem a magyarságért, a magyarságukért. Az is kiderült számomra, hogy az ő magyarságtudatuk sokkal erősebb, mint a miénk. Ezt úgy értem: naponta, a nap minden órájában érzik, hogy magyarok. Az iskolában, az utcán, az üzletben. Csodálom őket, ahogyan fogalmazznak, amilyen szenvedéllyel beszélnek, ahogyan érvelnek... – és elhallgat egy kis időre Hirsch Zsolt, a Paksi Energetikai Szakképzési Intézet harmadéves tanulója. Mindketten önkéntelenül az asztalon levő magnetofon-kazettákat bámuljuk.

A számomra akkor még ismeretlen tartalmú kazetták marosvásárhelyi beszélgetéseket tartalmaznak. Azokat a – most már tudom – megdöbbentő beszélgetéseket, amelyek éppen azon a napon készültek, amikor a régi, nagy hírű Bolyai Farkas Gimnázium újból magyar tanintézet lett volna. Ki tudta akkor, hogy dr. Sedrültné Benke Éva, Hirsch Zsolt iskolájának tanára és Horányi György, Zsolt kollégiumának igazgatója éppen e drámai napon – az akkori zavarosság és kilátástalanság napján – adja át az iskola küldte ajánlókártyákat, a sok-sok magyar nyelvű könyvet, a paksi diákokonthon lakóinak talán titokban gyűjtött és vacso-

rákra kapott hatalmas doboznyi konzervét és még sok mást.

Ők ketten e napot a mieink között töltötték, s az akkor zajlott beszélgetéseket rögzítették. Talán azért, hogy itthoni tanítványaik is meghallgassák, és tűnődjenek a szigorú, ám ugyanakkor meleg szavak hallatán. A következőkben ezekből a beszélgetésekből közlünk részleteket, de most még legyen Hirsch Zsolté a szó, aki tulajdonképpen kollégám. Ő a szerkesztője és az egyik szorgos újságírója a paksi KALAP című lapnak (Kollégiumi Alternatív Lap), amelynek most megjelent második számából kaptam is egy tiszteletpéldányt.

– Ugy láttuk, hogy a kollégiumban mindenki éli a saját kis életét. Egy-két barát néha összeül beszélgetni, együtt elmennek a moziba, de a többség egymástól távol van, noha közel él. Arra gondoltunk – igaz, csak néhányan vagyunk még benne – csinálunk egy újságot, az talán segít, hogy közeledjünk egymáshoz. Még akkor is elérjük a célunkat, ha a közlekedés eleinte a vitát jelenti egy-egy cikkkel vagy magával a lappal kapcsolatban – és Zsolt megint a kazettákat nézi. És én is. De gyorsan föláll, eiközön, mert kezdődik a matkóra.

Dr. Sedrültné Benke Éva viszont mára befejezte a tanítást. Zsolt helyére ül. Mielőtt a minap történelekről szólna, múltjáról beszél.

– Sepsiszentgyörgyön születtem. Marosvásárhelyen jártam iskolába, mert oda költözött a család. A tanárképző főiskolán magyar-román sza-

kon végeztem... Tíz éve települtünk át Magyarországra. Az áttelepülési engedélyre négy éven át vártunk. Amikor beadtuk a kérvényt, „hazaárulók” lettünk. Állásunkból elbocsátottak....

Ezekről az időről még ennyi esztendő után is nehéz beszélnie annak, akit szíve legalább úgy köt oda, mint ide. Ez érthető. Így a korábbi látogatásokról ejtünk szót, de csak felszínesen. Egy emlék azonban újból felkavarja a tanárót:

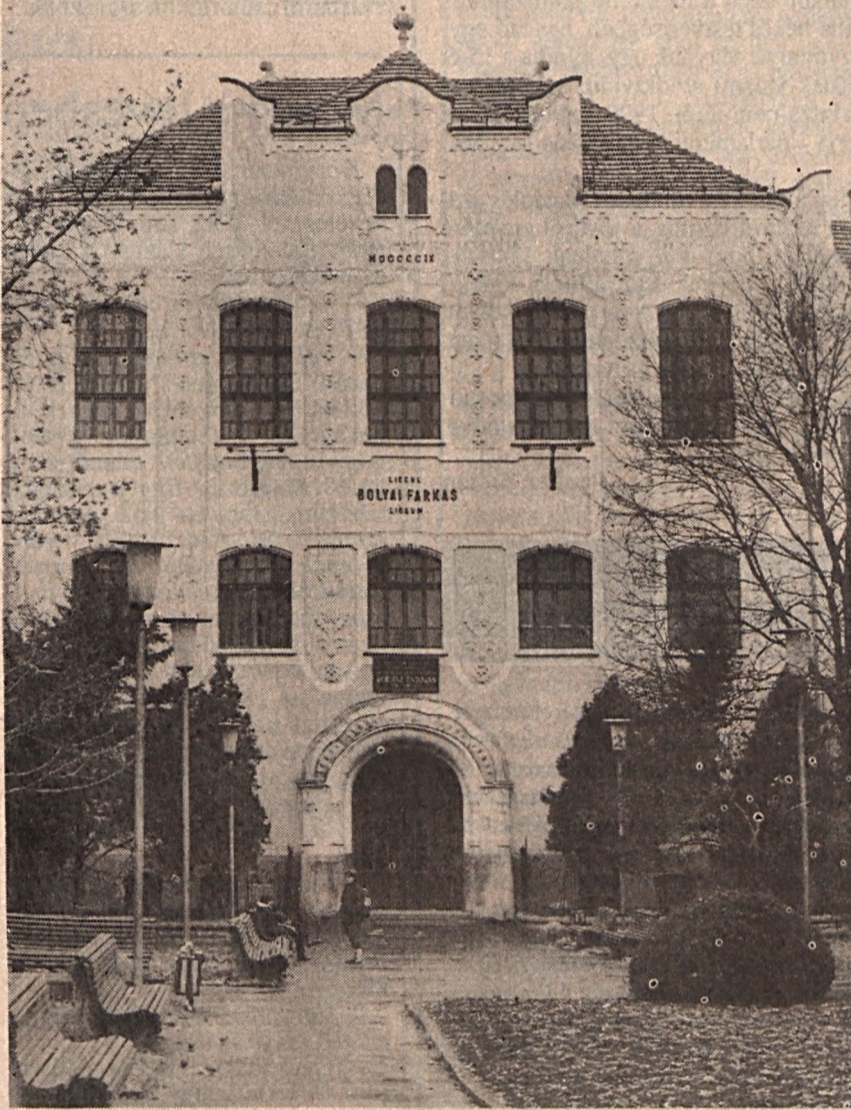
– Néhány évvel ezelőtt Brassóban, egy élelmiszerboltban találkoztam össze a barátnőmmel. Nem is tudom, mit beszélgettünk, de azt igen, hogy magyarul. Erre egy fiatal eladó nő ordítani kezdett, hogy eleve van az ocsmány nyelvünk, s azonnal távozzunk az üzletből. Barátnőmnek mondtam, hogy menjen ki, majd elég hangosan én is elmondtam a véleményemet a kislánynak, noha jól tudtam, hogy őket valamennyiüket a felnőttek manipulálták.

– Tavaly karácsony után én is átmentem az egyik konvojál Romániába. A néhány héttel korábbiakhoz képest minden megváltozott. Már a határon is, de másutt is, mindenki tudott magyarul. Kedvesek és beszélősek voltak az emberek... És most, amikor vittük az ajándékokat, amikor azért mentünk, hogy a mi iskolánk és a Bolyai Gimnázium testvéri kapcsolatára lépjen, amikor meghívtak a kosárlabdacsapatot a Pakson tartandó nemzetközi FESTO-kupára, őszintén megdöbbentünk. Hiába hozta meg a Nemzeti Megmentési Front a döntését, úgy tűnt, nem lehet megvalósítani. A román igazgató, a román tanárok és diákok ellenálltak. Nagy volt a felfordulás a gimnáziumban, mindenki méltatlankodott. A román gimnáziumból kitették a magyar gyerekeket, a Bolyaiban viszont a román tanulók nem adták át a helyüket. Egész nap folyt a demonstráció: a magyarok – a régi bolyaisok – helyet szorítottak új társaiknak a padban. Hárman, négyen szorongtak egymás mellett. Megkapott, hogy ezek a tizenéves gyerekek hogyan alakítják történelmüket, a sorsdöntő dolgokban hogyan foglalnak állást, milyen fegyelmeztettek. Felelősségérzetükről kizárólag felsőfokon szólhatok. A legcsodálatosabb pedig az volt, hogy senkit nem bántottak még csak egyetlen szóval sem.

A románok pedig sok mindent nem értettek, hanem azt hitték, hogy az ő jogaikat akarják elvenni. Azután a tanáró szinte önmagának említette föl a tavaly tavasszal Pakson történeteket, az iskolájukban akkor indult Erdélyről mozgalmat, a kiállításokat, a rendezvényeket, a jótékonysági bált, a táncházat, ahol ő maga is kalotaszegi viseletben táncolt. S azt, hogy a befolyt összeget erdélyi gyerekek táboroztatására ajánlották fel.

– Hogy mikor megyünk legközelebb? Tavasszal. Március végén. Elvisszünk magunkkal néhány gyereket is az iskolából. Az út élmény lesz számunkra, az bizonyos... S lesz közöttük olyan diák is, aki bizonyosan akkor jön rá: életcél lehet az is, hogy kikutassa származását...

V. Horváth Mária
Fotó: Kapfinger
(folytatjuk)

A „Nyitott égbolt” – magyar szemmel

A tervek szerint májusban a NATO- és a VSZ-országok külügyminiszterei írják alá Budapesten a „Nyitott Égbolt”-egyezményt a kölcsönös bizalomépítő felderítő repülésekről. A konferencia második szakaszát április 23–május 12. között rendezik meg. Amint Tóth Tibor, a magyar küldöttség vezetője elmondotta, a NATO – tárgyalási alapként elfogadott – szerződéstervezete, illetve a szovjet kiegészítő javaslatgyűjtemény és más indítványok alapján háromhetes munkával kialakult a megállapodás tervezete. A szövegben mindenestre igen sok még a kérdőjel, hiszen bonyolult feladatokat kell megoldani rövid idő alatt.

Az egyezmény alapján a két katonai szövetség országai fegyvertelen gépekkel kölcsönösen felderítő repüléseket végezhetnek egymás területe felett. Az általános elvi egyetértés mellett a legfontosabb gyakorlati kérdésekben eltérnek még az álláspontok. A Szovjetunió azt igényli, hogy egységes gépparkot alkalmazzanak, az ellenőrzendő ország felett csak annak saját gépei repülhes-

senek, külföldi személyzettel. A Szovjetunió másoknál jóval nagyobb mértékben korlátozná területe felett a repüléseket, s igényli azt, hogy a kontroll a résztvevő országok külföldi támaszpontjaira, így például az ázsiai amerikai bázisokra is kiterjedjen – amit Washington elutasít. Ugyancsak nyitott kérdés még, milyen típusú, milyen hatásfokú műszereket alkalmazhatnak a légfigyelésben.

A magyar küldöttségvezető elmondotta, Magyarország, amely az első között karolta fel a „Nyitott Égbolt”-kezdeményezést, s elsőnek szervezett próbarepülést országunk felett, igyekezett mindent megtenni az ott-tawai munka sikeréért. A magyar álláspont szerint a két szövetség tanácskozásainak segítenie kell a megosztottság felszámolását: nem a tömbök, hanem a 23 ország egyezménye készül, amelynek jelentős szerepe lesz a további közlekedésben, a tömbszemlélet eltűnésében. Feltehetően állandó konzultatív bizottságra lesz szükség, amelynek egyik lehetséges székhelye Budapest.

Hogyan ünnepeljük március idusát?

Meggyőződésem szerint 1990. március 15-én mindannyian március 25-ére fogunk gondolni. Ez természetes. A választásokat egyetlen párt sem hagyhatja ki számításából, nem hiányozhatnak az ünnepből, hiszen több évre rögzíthetik a pártstruktúrát Magyarországon. Az apróbb pártokról nem is beszélve: ezek némi nemzeti fickándozással próbálják majd pótolni hiányzó erejüket. Bármilyen, ünneplésre szólító javaslatnak számolnia kell ezekkel a pártpsichológiai tényezőkkel. Nem indulhatunk ki abból, hogy kéz a kézben, „széthúzástól”, „pártpropagandától”, „párt-érdekektől”, „megosztottságtól” mentes, össznépi mulatságot fogunk tudni rendezni március 15-én. De egyébként is: a *nemzeti ünnep* az ünneplés kiterjedésére – arra, hogy az ünnep az egész nemzeté –, és nem *mikéntjére* vonatkozik: a nemzet lehet politikailag megosztott, minthogy ma hál' Istennek az is. Hisz a „pártoskodás”, a pártok mentén szerveződő politikai társadalom fejlettebb mint az, amelyik a nemzeti hivatkozás mögött nem mutat intézményes politikai érdektagságot. Mert a politikai különbözőség megvan bennünk, megvan a társadalomban és tagjaiban, ha pedig ezeket nem tesszük láthatóakká, akkor szabályokat sem fogunk tudni kidolgozni a különbségek ütközésére, ezek irányítására és egymás mellettiségük megteremtésére sem. Emellett az sem szokott eszünkbe jutni, hogy maga a márciusi forradalom is megosztott politikai érdekek eredője, s nem azé az egyszerű elhatározás, hogy „na most rajta, csináljunk nemzeti forradalmat!”.

Megint visszatérek azonban kezdeti állításomhoz: nem hiszem, hogyha meredt szemekkel bámulunk holmi piros betűket, akkor ottl' elfelejtjük a párt-programokat. S ha a különböző pártok mégis abban állapodnának meg, hogy nem használják pártpropagandáza az a napot, biztos vagyok benne, hogy ünnepi fölkészültségük tekintélyes energiáit fogják majd lekötöni a megegyezéseket kiájtani akaró ravaszkodással. Számolgatják az ellenfél lépéseit, az ellenlépéseket, az ellenlépések ellenlépéseit...

Következésképpen inkább azokat a módszereket kellene kidolgozni, melyek egyrészt meltóak nemzeti ünnepünkhöz, másrészt rendezett keretek közé tudják szorítani a pártok természetes önmegmutatási vágyait.

Máris reagálok az ellenérvekre. Először: nem hiszem, hogy összetéveszhető lenne az így megrendezett március 15 azokkal a megemlékezésekkel, melyek egy monolit hatalom monolit ünnepeként zajlottak. Akkoriban egyetlen politikai akarat és ideológia sajátította ki az ünnepet. A kisajátítás veszélye azonban olyformán is fölmerülhet, hogy a legügyesebb, és egyben a legravaszabb párt majd „elünnepeli” az ünnepeket valót a többiek ora elől. Másodsor: nem tévesztendő össze a pártok önmegmutatása a póre választási agitációval. Szét lehet és kell választani a *közvetlen pártpropagandát a politikai önmeghatározástól*, azzal a kikötéssel, hogy az előbbi formát nem lenne szabad, az utóbbit viszont lehet alkalmazni.

Tudom, ma sokan gondolják úgy: legalább ezen a napon ne politizáljunk, legalább ma, 15-én mutassunk úgy, mintha békés testvériségben, egyező érzésben élünk. Igaz, csináljunk így, de egyúttal ne tegyünk úgy, mintha a 15-ét körülölelő hétköznapok nem tartalmaznának valami rendkívülit, valami szokatlan, valami réges-rég nem látottat és vissza-nem-térőt: 1990. március 25-én – ha minden jól megy és Isten is úgy akarja – parlamenti demokrácia lesz Magyarországon.

Javaslatom tehát az, hogy teremtjük meg a plurális, többpárti ünneplés szabályozott kereteit. Mondjuk ki az elvet: a múlttól bármit, a jövőről egyelőre semmit. Mondják el a pártok, szabott rendben, hogy mit vállalnak 1848–49 örökségéből. Az ellenzéki nagypártok (talán a megyei listát állítók: Fidesz, FKGP, KDNP, MDF, MSZDP, SZDSZ) járják együtt körbe a város kegyhelyeit és sorsolással megállapított sorrendben és helyeken mondjanak beszédet. A megegyezést, valamint a programot közölgék az újságok és a rádió.

Az az érzésem, az ilyen közös felvonulás, békés politikai elkülönülés be tudná bizonyítani, legelsőbbben is önmagunknak, ráadásul érzelmi tartást is adva, hogy március 25-e valóban a demokrácia napja lesz.

Bretter Zoltán

Nyílt levél

Szentágotai János anatómus professzorhoz (3.)

Most Moszkvában és az előző pécsi vizsgálatnál jött egy 10. variáció is: kentauro vagy más állat-ember keverék. Ti. Harsányi Lászlónak decemberben átadtam egy darabka *száraz agyvelőt*, melyet Kiszely Istvántól kaptam „emlékbe”, mellette voltam, amikor kirázta a koponyából a temetőben, az „öreglyuk”-on keresztül. A nagy darabot Szabó Géza régész kérte el tőle később. Harsányi megvizsgálta. Eredmény (?): „állati szövet volt (a koponyában?) nem emberi... (?) Szabó Géza régész a koponyán lévő fekete hajtincset szintén egyénileg hozta el, s most Moszkvában, januárban ezt nyilatkozta a tudós csoport előtt: „A laboratóriumban állati szörnek és nem emberi hajnak azonosították. A maradványok nálam vannak Szekszárdon.” (Szegény csontváz, akárki volt, patkány-nya volt és lósrénye...)

Azon kívül Ön 6% esélyről – férfi-esélyről – nyilatkozik, tehát az a véleménye, hogy: *szükségtelen a vegyvizsgálat elvégzése!* De még Harsányi is 20%-ot adott a Feriegyn az eshetőségre, „aki látta!” Mitől ment össze a mosásban az eshetőség? És nem a „*combsontok aránytalan vastagsága*” alapján, mint Ön mondta, vagy nem a lábszárcsont férfiasága és a lábfej nagysága alapján állapították meg nyáron a férfi-nemet, a 2 amerikai, 1 szovjet és 1 magyar antropológus, ez csak egy apró mellékes bizonyíték. „*Helyi körülménytel*” miért magyarítható a nők lábának férfiasága? Folyóparti városka a völgyben, nem hegyi lakók! És miért lenne ez az adat „*köddösítés*”? Szerintem a csecsnyúlvány férfiaságának elhallgatása a köddösítés! Ezen kívül még Alekszejev is elismerte „*az állkapocs kemény, férfias szögét*” és a „*nagyon markáns állcsúcsot*”! Pedig ezek igen fontos

másodlagos férfiasági jelek, a csecsnyúlvány mellett mindig ezt nézték azonnal a temetőben, a *nem meghatározásokról*. Hogy kinek az érdeke a vizsgálatok megakadályozása, hogy a „*háttérben*” mi van, és miért ment ki szeptemberben Alekszejev professzorhoz Balogh Rezső irodalomtörténész, a *Pártközpont* volt kulturális vezetője és Fekete Sándor irodalomtörténész, az Új Tükör főszerkesztője, aki lehozta többek között a De takaros egy női csontváz című cikket még az ősszel, és aki a szibériai verzió legerőteljesebb elutasítója, és ezután pár nappal, még szeptemberben, miért mondta Alekszejev Kiszelynek: „*Hallom, maguk találtak egy női csontvázat*” – ezt most nem firtatom. (Álláspontok merev tartása hiúságból? Kinti-benti Pártközpontok felhasználása Petőfi-ügyben? A kérdés „*fenti*” sztilinista módszerekkel való „*eldöntése és lezárása*”?)

De a tudományvizsgálatok kérdéséhez tartozik az a *taktikai módszer*, hogy ha eldöntik, hogy nő, akkor *nem* kell hazahozni és tovább vizsgálni, nem a Jókai által leírt agyar-fognak megfelelő leletet, sem a többi azonosságot, sem a családja koponyáit – amit pedig Tóth Tibor annyira *követelt* júliusban a TV2-ben... A kérdés tehát hamarosan „*lezárul*”... De megnyugtatólag? Jót tesz ez az IGAZSÁGBAN??

– Ön nem fogja ezt esetleg később szegyezni? És Ön, a szabad szellemű képviselő és gondolkodó, a tudós, a HATALOM oldaláról dorongol le és „*elintézi*” az ügyet?..

Kár...

Kéri Edit
1074. Bp. VII.,
Vörösmarty u. 3/a. III. em. 1.
T.: 142-52-32

Az Országgyűlés második napja

folytatás az 1. oldalról

A vitában elhangzottakra Glatz Ferenc művelődési miniszter válaszolt, majd határozathozatal következett. A szavazásnál végül is nem jött össze a minimálisan szükséges 252 igenlő szavazat, összesen 229-en támogatták a törvénymódosító javaslatot. Így az oktatási törvény módosításáról szóló javaslatot az Országgyűlés elvetette. A szavazást követően Horn Péter javasolta, hogy a szavazást csütörtökön reggel ismételjék meg. A javaslatot az Országgyűlés elfogadta, így végső döntés az oktatási törvény módosításáról csütörtökön várható.

A képviselők ezután áttértek a társadalombiztosítás irányításáról és szervezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalására. Mivel az előterjesztő bizottság azt kérte, magáról a törvényjavaslatról ezúttal ne szülessék döntés, az ahhoz kapcsolódó országgyűlési határozat tervezetéről szavaztak a képviselők, s elfogadták.

Ezt követően Kulcsár Kálmán a deregulációs törvényjavaslatot terjesztette a képviselők elé. A törvényjavaslat feletti általános vitában felszólt Tallós Frigyes. (A vitát megszönte az elnök Horváth Lajos köszöntötte a díszpályán helyet foglaló Douglas Hurd-ot, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyság külügyminiszterét.) Az ülés ezután a részletes vitával folytatódott, melyben felszólt Horváth Jenő és Cselötei László. A képviselői felvetésekre Kulcsár Kálmán válaszolt, majd a plénum úgy döntött, hogy a törvényjavaslatról csütörtökön szavaznak.

Méreg a levesben

Dr. Vincze Sándor a kormányfő főhadnagya, rendőr orvos. Az ő vezetésével dolgozott csapat vizsgálta a Tisztelt Házban a fontos emberek étrendjét.

– Tegnap történt egy kis malőr az Utasellátó büféjében.

– Fél éve ők szolgáltatják az étkezést. Én általános higiénés és toxikológiai szempontból végzek ellenőrzéseket. Tegnap az történt, hogy reggel bejöttem ellenőrizni a büfé választékát. Egy imbisztalat találtam, amelyen volt paprikás szalámi és főtt füstölt nyelv. A nyelv önmagában is könnyen romló étel. Pillanatok alatt felhalmozódhat benne a mérgegyanyag. Száraz, barnászöldes színnyalatú volt az egész. Nekünk jó a viszonyunk az Utasellátóval, úgyhogy nem lett a dologból papírgyártás, utasítgatás, egyszerűen megkértem őket, hogy távolítsák el innen.

– Minden képviselő biztonosságára vigyáznak a Parlamentben?

– Nem, a kormányfő csak bizonyos személyeket véd. Például Szűrös Mátyást, Németh Miklóst, Nyers Rezsőt vagy a belügyminisztert.

– Hogyan történik az ételek toxikológiai vizsgálata?

– Van néhány expressz módszerünk. A KÖJÁL-nak két napja van egy-egy ételminta vizsgálatra, nekünk 30 percünk. Eljárásainkkal a kurrensabb, gyakran fellelhető mérgeket tudjuk elsősorban kimutatni. Vizsgáljuk a hűtőláncot, a szállítókat is.

– Volt már példa arra, hogy akár szándékosan, akár véletlenül valamilyen mérge került az ételekbe?

– Szándékosra nem volt példa. De két véletlen eset volt. Ilyenkor az első dologunk az, hogy a mérgegyanús ételt azonnal kivonjuk a forgalomból. Utána pedig elindul a vizsgálat, hogy megállapítsuk a felelőst. Az egyik ilyen véletlen mérgezés egy olyan személy mulasztásából történt, aki nagyon húsz szolgálója volt a rendszernek, megbíztak benne.

– Az élelmiszereken kívül mit vizsgálunk még?

– Az italokat, a termeket, evőeszközöket. Komoly elemzéseket végzünk hordozható laboratóriumunk segítségével.

Cs. R.

Ezután a földről szóló 1987. évi I. törvény módosító javaslatának tárgyalása következett. A mezőgazdasági bizottság önálló indítványát Solyomosi József terjesztette elő. Az általános vitában felszólt Vassné Nyéki Ilona, Marx Gyula, Fodor Sándor és Lakos László.

Az Országgyűlés a módosító javaslat részletes vitára bocsátását lezavazta, így a földtörvény módosítása lekerült a napirendről. A képviselők az átalakulási törvény módosításáról szóló törvényjavaslat feletti vitával folytatták munkájukat. A törvényjavaslat előterjesztője Biacs Péter volt. Mivel a vitához egyetlen képviselő sem kívánt hozzászólni, határozathozatal következett: a képviselők elfogadták a törvényjavaslatot.

A napirendnek megfelelően a képviselők rátértek az általános forgalmi adóról szóló törvénymódosító javaslat tárgyalására, amelyet Balogh Károly terjesztett elő. A témához senki sem kívánt hozzászólni, a képviselők nagy többsége egyetértett a módosító indítvánnyal.

Ezután a képviselők elfogadták Técsi László, Eleki János és Kovács Sándor a magánszemélyek jövedelemadójáról szóló törvény módosítására tett javaslatát, amely lényegében csak fogalmazási korrekciót tartalmazott. Ezután Sebők János önálló indítványát tárgyalták a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületébe meghatalmazott kijelöléséről. A plénum a köztársasági elnököt bízza meg Magyarország képviselőivel a VSZ PTT-ben. A házszabályok módosításáról szóló országgyűlési határozat-tervezet került napirendre, melynek előadója Fillő Pál, az ügyrendi bizottság elnöke volt. Az Országgyűlés elfogadta azokat a módosításokat, amelyek célja az ügyrendnek a módosított alkotmányhoz való igazítása volt.

Újabb napirendi pontként a vagyonpolitikai irányelveket vitatták meg, amelyeket Tömpe István pénzügyminiszter-helyettes szeptember végéig szólóan, ideiglenes jelleggel terjesztett elő. A kérdésben a terv- és költségvetési bizottság álláspontját Szabó Kálmán tolmácsolta, s a bizottság nevében támogatásáról biztosította az irányelvek parlamenti jóváhagyását. A vitában egyedül Marx Gyula kért szót, majd a képviselők elfogadták a vagyonpolitikai irányelveket. Ezután az Állami Vagyonügynökség ügyvezető igazgatójának megválasztásáról szóló törvényjavaslatot tárgyalták meg. Szabó Kálmán, a jelölőbizottság elnöke előterjesztésében. Az ügyvezető igazgató személyéről csütörtökön titkos szavazással döntenek a képviselők. Határozatot hoztak az Állami Vagyonügynökség 1990. évi ideiglenes költségvetéséről és az ügyvezető igazgató illetményéről is. Újabb napirendi pontként Bar-

tha Ferenc, a Magyar Nemzeti Bank elnöke számolt be az intézmény pénzügyi helyzetéről. A témához hozzászólt Fekete János és Kasó József. Bartha Ferenc javaslatát követően a Parlament az MNB pénzügyi helyzetéről szóló beszámoló tudomásul vette, majd határozatot fogadott el a pártok, társadalmi szervezetek és egyesületek idej devizaellátásáról. Ezt követően az Országgyűlés ideiglenes vizsgálóbizottsági jelentésével folytatta munkáját, elsőként az egyes vezetők vagyonyilatkozatát elbíráló bizottság elnöke összegezte eddigi működésüket. Roszik Gábor a társadalmi szervezetek költségvetési támogatását elbíráló ideiglenes bizottság jelentését terjesztette elő, amihez Kállai Ferenc és Tamás Gáspár Miklós tett fel kérdést. A határozat-tervezetet az Országgyűlés elfogadta.

Ezután együttesen tárgyalták az Állami Számvevőszék jelentését az MSZP (MSZMP) vagyonmerlegének vizsgálatáról, valamint a terv- és költségvetési bizottság jelentését Balla Évának e témakörben tett, el nem fogadott interpellációjával kapcsolatban. Az ÁSZ nevében Nyikos László elnökhelyettes beszélt. A napirendhez hozzászólt: Berecz János, Balla Éva, Simon Péter, Tamás Gáspár, Varga Lajos, Vass Józsefné és Géczi István. A felvetésekre Nyikos László válaszolt, majd a képviselők elfogadták az ÁSZ és a terv- és költségvetési bizottság jelentését.

A parlament ezután elfogadta Szilbereky Jenőnek, a Legfelsőbb Bíróság elnökének és Szijártó Károly legfőbb ügyésznek felmentését, nyugállományba vonulásuk miatt. Befejezésül a korábban el nem fogadott interpellációkkal kapcsolatos bizottsági jelentésekkel foglalkoztak. Hellner Károly elfogadta a terv- és költségvetési bizottság jelentését korábbi interpellációjával kapcsolatban, s azzal a többi képviselő is egyetértett. László Béla nem fogadta el a terv- és költségvetési bizottság jelentését korábbi interpellációjával kapcsolatban, s azzal az Országgyűlés sem értett egyet. Zsolnay Katalin a többi képviselővel egyetemben elfogadta a mezőgazdasági bizottság álláspontját decemberi interpellációjáról. Juhász Ferenc korábbi interpellációjának tárgyában a legfőbb ügyesség folytat vizsgálatot, ezért annak döntését a képviselő megvárja. Maróthy László a magyar autóbuzsgyártás jövője tárgyában intézett interpellációt az ipari miniszterhez. Felvetésére Szabó Imre ipari miniszteriumi államtitkár válaszolt, amit a képviselő azzal fogadott el, hogy az ügyre a márciusi ülészakon visszatérnek. Ezzel az Országgyűlés februári ülészakának második munkanapja befejeződött.

Hová lett az M7-ből a cement?

Belekanalazás

A Parlament által életre hívott Vagyonelszámoltatási Bizottság megkezdte munkáját. Kis hazánkban eddig még nem volt példa arra, hogy törvény kötelezze a létűnt rendszer létűnt urait vagyonuk bevallására. Most már ilyen is van. A dr. Eke Károly képviselő vezette bizottság nem kíván senkit üldözni, nem kíván listázni. Igaz, a lista készen van, hiszen a bizottság munkájáról szóló törvény előírja, hogy kiket lehet elszámoltatni. Az elszámoltatás a beültölt funkcióhoz kötődik, s a bizottság hite szerint teljes körű lesz. Továbbá nyilvános. A volt állami és pártvezetőknek mostanra már be kellett nyújtaniuk bevallásukat. Néhány még nem érkezett meg a Parlamentbe, tán a Magyar Posta késlekedik a borítékokkal, de lehet, hogy az uraknak van még szükségük némi időre, hogy vagyoni ügyeiket megnyugotóan felmérjék. Az első meghallgatás, mely március 8-án lesz, éppen a késlekedők, a nyilatkozat megtételét elmulasztók számára nyújt lehetőséget szénájuk rendbetételére. A bizottság munkája már most sem egyértelmű. Sokan alkotmányesértést kiabálnak, lévén az elszámoltatás a magánszemély vagyoni ügyeibe való „*belekanalazás*”. Persze, a kánálra került keserű szírupot nem a bizottság, nem is a honatyák fogják lenyalni, hanem azok a „*magánszemélyek*”, akiket a vizsgálat során elmarasztalnak. Az ő ügyüket ugyanis a bizottság – az APEH segítségével – az ügyészséghez, illetve a bírósághoz továbbítja. Biztató – mondta dr. Eke Károly –, hogy jönnek a levelek. És nem akármilyenek. Nem ősszépen feljelentgetésről van szó. Név, cím, személyi szám áll a sorok végén. Egy ilyen levélből szerzett tudomást arról a bizottság, hogy az M7 autópálya cementje hogyan szolgálja ma egy volt vezető kényelmét balatonparti villájában. A levél írója maga fuvarozta a cementet az úttól a villáig. A bizottság mindemellett sok nyugtalanító kérdésre nem fog tudni válaszolni. Nehéz lesz kideríteni a külföldre kisbolt pénzek létét. Igazságtalan a törvény annyiban, hogy csak a 80-as évekről számoltat el. A bizottság az elévüléssel érvelt. Elfeledkezve arról, hogy a vizsgálat elsődleges célja nem az összeharcsolt vagyonok visszakonfiskálása, hanem valamiféle erkölcsi elmarasztalás, ami pedig nem évül el.

– csik –

Egyáltalán nem szokatlan manapság, ha a gazdálkodók a különféle fórumokon hangosan bírálják az állami szerepvállalást, közvetlen beavatkozást. Ez történt a minap is egy dán–magyar találkozón, ahol is nem a magyar mezőgazdaság szennyesének kitergetése lett volna a cél, hanem a dán szakemberek kérdegetése révén a meglévő tapasztalatok, termelési, irányítási módszerek tanulmányozása, átvétele. A megbeszélés mégis inkább magyar panasznappá sikeredett, jórészt múltbéli példákra épülve. Ezt a visszasságot a vendégek enyhe malíciával észrevételezték is.

A parttalan vitákban már nemcsak föl-szabadultak, hanem el is szabadultak az indulatok.

A tsz érdekvédelem lejáratása magát

Nehéz számon tartani, hány párt és érdekvédelmi szervezet indul harcba a faluért, a magyar parasztságért, a jobb létért, társadalmi felemelkedést ígérve. Hiába a rádió, a televízió, szülőfalumig csak hangfoszlányok jutnak el a tetszős programokból. Egyrészt a parasztember dologidőben a munkáját végzi, s nem a távoli és ismeretlen tervezetők szavát lesi; másrészt nem is tud választani a „nyakkendősrak” körmönfontan fogalmazott elméletei közül. A paraszti portán a tiszta, világos beszéd, s még inkább annak anyagiakban is mérhető következménye az elfogadható érv, s ezt jórészt nélkülözik az őket megnyerni szándékozókat.

A mezőgazdaságban dolgozók egyébként is bizalmatlanok. Az érdekeiket védők ígéretei és a közvetlen tapasztalás mindaddig elkerülték egymást. Csaknem negyedszázada hallják, hogy a szövetszervezetek megyei és országos szövetségei az

A képviselet csapdája

egyének és a közösségek érdekeit közvetítik, védik: s miközben ezért fizettek is, a mezőgazdaság folyamatosan hanyatlott, gazdaságok százai jutottak az ellehetetlenülés mezsgyéjére. Az ő szemükben az érdekvédelem a hatalom, a bürokrácia része volt, következésképpen lejáratta magát.

Több az adósságuk, mint a vagyonuk

A faluval, a mezőgazdasággal érvelők tülekedése a mai, zavaros időben mégsem jelent előnyöket a megvédendőknél. A szövetszervezetek jelentős része napi fizetési nehézségekkel küszködik, sokuknak több az adóssága, mint a vagyonja, ahogy egy termelőszövetkezeti elnök kesernyészellelesen megfogalmazta, már csak az életüket kockáztathatják. A kétségbeeső anyagi helyzetet tetézi a rájuk zúduló társadalmi harag, amelyet a folyamatos élelmiszer-áremelések váltanak ki. Pedig ezek nagy hányadát a gyengén működő hazai ipar és a drága kereskedelem okozza.

Az ellentmondások egész sora sújtja a mezőgazdaságot, miközben a rendezésre – legalábbis szavakban – vállalkozók túlságosan sokan vannak. A Mezőgazdasági Szövetségek és Termelők Országos Szövetsége, a TOT – korábban egyedüli érdekképviselet – utódszervezete bizalmi válsággal küszködik; a pártok még keresik saját magukat, egyelőre csak hangoskodnak; a nemrégiben megalakult Magyar

Agrárkamarát is jobbára saját munkájának megszervezése foglalja el. Nincs szervezet tehát, amely – a mezőgazdaság számára éppen a legrászorultabb időben – markánsan képviselné és védené az ágazat érdekeit. S ez nemcsak – talán nem elsősorban – az agrárgazdaságnak hátrány, hanem az egész társadalomnak is, hiszen gazdaságilag terhelt, politikailag feszült helyzetben a megfelelő élelmiszerellátás is veszélyben van.

A huszonkettes csapdája

A huszonkettes csapdája az, amikor a hatalom partnert keres a tülekedők között, de ezt a kutatást nem segíti elő kellően a saját eszközeivel sem. Az egész élelmiszer-gazdaság képviseletében valószínűleg a Magyar Agrárkamarára tudna a leghamarabb együttműködni a mindenkori hatalommal, képviselve a parasztság érdekeit. A kamarai működésnek ugyanis nemzetközi gyakorlata van, ami tanulmányozható, átvehető, a hazai körülményekhez igazítható, tisztán piaci érdekegyeztetésre, a szakmai irányítás társadalmi ellenőrzésére vállalkozó szervezet lehet.

Az persze igaz, hogy a Magyar Agrárkamarát most szerveződik, s nem feltétlenül fogadóképesen várja a rá háruló teendőket. A működés garanciái nélkül pedig nyilvánvalóan nem kaphat jogosítványokat. A kormányzat, amely keresi agrárpartnerét, elősegíthetné ennek a helyzetnek a megoldását, ha anyagilag is megfelelően támogatná az új szervezetet. Ez megfelelne a nemzetközi gyakorlatnak is, hiszen a szakszolgálati feladatok ellátása és társadalmi ellenőrzése mindenütt közpénzre alapozódik. (MTI-Press)

V. Farkas József

Kamara a Dél-Dunántúlon

A társadalmi, gazdasági környezet változása, az eddigi hatalmi berendezkedés szétesése nemcsak a gazdálkodás feltételeit változtatta meg. Erőzítő kezdődött a társadalmi szervezetekben is, amely országosan legkevésbé talán a Magyar Gazdasági Kamarát érintette. A Dél-Dunántúlon – különösen Baranyában és Zalában – a Kamara bizonyos mértékben kitöltötte a létrejött hatalmi vákuumot. Külső kapcsolatrendszere módosult, együttműködést alakított ki a helyi tanácsokkal, szakszervezetekkel, párbeszédet kezdeményezett a pártokkal. Mindezek a lépések a kezdetét jelentik az MGK-ban végbemenő változásoknak.

Nyugati mintára szövetségi kamara megalakítása a cél, melynek alapítói között szerepelhet majd a tagvállalatok döntése nyomán néhány napja megalakult, önálló jogi személyiségű Dél-dunántúli Regionális Gazdasági Kamara is, mely maga is szövetségi alapon kíván építkezni. Ennek megfelelően elősegíti a helyi szerveződések, például a városi kamarák létrehozását is.

A Dél-dunántúli Regionális Gazdasági Kamara (DGK) a régió tagvállalatainak elsődleges kamarai fóruma, mely a kamarai funkciókat – érdekközvetítés, -egyeztetés, -képviselet, -védelem – gyakorolja ezenkívül szerepet vállal a régió külkapcsolatainak szervezésében, részt vesz a gazdasági célok meghatározásában és megvalósításában, bekapcsolódik jogszabályok kialakításába. Segítségnyújtást nyújthat világbanki tenderek kidolgozásához, pénzügyi műveletekhez. Adatbankkal, gazdálkodást segítő információkkal, különféle szolgáltatásokkal is tagjai rendelkezésére áll.

Az eddig szűken vett érdekképviseleti, érdekközvetítési funkciót a piacgazdaság megteremtésére, szabályozására, a gazdaság önszerveződésére irányuló törekvések egészítik ki. A DGK a régió gazdálkodóit tömörítő, a gazdaság érdekeit megfogalmazó olyan pólussá kíván válni, mely egyenrangú partnerként léphet fel mind a kormányzattal, mind a helyi államigazgatással, mind a munkavállalók szervezeteivel szemben.

A VOSZ véleménye a tulajdonreformról (Részletek)

A kérdés rendkívüli fontossága és időszzerűsége aligha szorul bizonyításra, minden politikai párt, parlamenti bizottság és csoportosulás kiemelten foglalkozik vele. Ugyanakkor látható, hogy a különböző csoportok más és más tartalmat, célt tulajdonítanak a tulajdonreformnak. Számos politikai párt azt fogalmazza meg, hogy a tulajdonreform célja az állami tulajdonon alapuló szocialista gazdaságból egy, a magántulajdon kialakítására irányuló átmenet. Mások a magyar történelmi helyzetnek, a termelőerők fejlettségének stb. megfelelő több-szektorsos tarka tulajdonú vegyes gazdaság kialakításáról beszélnek.

Szövetségünk álláspontja a különböző megközelítések közös alapját ragadja meg: meg kell törni az állami tulajdon dominanciáját, ki kell bontakoztatni a kis- és középpüzemeket, a magánvállalkozásokat. Csak ez lehet az alapja a gazdasági válságból való kilábalásnak.

Ma a tulajdonreform kapcsán számos elgondolás van jelen a társadalomban és szakmai körökben. Ezen elgondolások különböző érdekekből indulnak ki. Számos közülük szerintünk is járható és támogatható megoldás. Sajnos azonban nem kevés olyan elképzelés is van, amelyek figyelmen kívül hagyják a gazdaság feltételrendszerét és politikai demagógiával a tulajdon irracionális osztogatásának valamely hipotézisét vezetik elő.

A VOSZ visszautasít minden olyan elképzelést, amely a szétosztást, kiosztást, tékozlást, fecseglést használja alapelveként elgondolásainál. Ugyanakkor felelőtlennek, szakmailag megalapozatlannak és nagy mértékben érdekeket megtestesítőnek tartjuk azokat a megoldási javaslatokat, amelyek bár önmagukban lehetnek igazak, támogathatóak, mégis rendkívül veszélyesek azon okból, hogy meghirdetői a koncepciót az állami tulajdon egészére kívánják egyidejűleg alkalmazni. Így olyan kísérletnek tennénk ki a társadalmat, amely az évszázadok során felhalmozott erőforrások teljes körét kockáztatná egy feltételezés sikerében bízva. Hibásak e koncepciók azért is, mert ma nincs is olyan társadalmi szubjektum, amely hasznosítani tudná azt a megközelítést 2000-

3000 milliárd forint nagyságrendű működőtőkét, amellyel a tulajdonreform kapcsán számolni lehet. (...)

Meggyőződésünk szerint mintegy 7-8 olyan megvalósítható, támogatható javaslat van a tulajdonreform kapcsán, amelyek egyidejű bevezetése jelentené a társadalom számára a legkisebb kockázatot és valószínűleg a legnagyobb eredményt hozná. A Vállalkozók Országos Szövetsége fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy minden tulajdonforma váltási aktust kizárólag kellő társadalmi kontroll, kellő nyilvánosság mellett szabad lefolytatni. Még egy zárt alapítású részvénytársaság létrehozása sem zárja ki, hogy az érintettek – és különösen a dolgozók – kellő tájékoztatást kapjanak az ügyek menetéről, hiszen a zárt alakítás mindössze annyit jelent, hogy nyilvános felszólítás részvényjegyzésre nem történik! Ma a zárt alapításra hivatkozva titokban „kéz alatt” alakítanak át vállalatokat, s ez az amúgyis feszült társadalmi környezetben joggal vált ki kételkedést

(OS)

Pécsett irodát nyitott a HILL

A szellemi tőke bankja

Még boldogult gimnazista koromban súlykolták belém, hogy a kapitalizmus már csak azért is a létező legigazságtalanabb társadalmi forma, mert ott csakis az erős, az egészséges, a gazdag győzhet (azt már nem fűzték hozzá, meg a tehetséges!); a szegényt pedig lábbal tiporják. Az már szent igaz, hogy egyetlen kapitalista kormány sem hirdette meg az erősek és gyengék, a gazdagok és szegények, a tehetségesek és ostobák közötti NAGY ÉS IGAZSÁGOS (-nak nevezett) EGYENLŐSÉGET. S erre mit ad Isten, 1989-ben megérjük, hogy magyar földön veti meg lábát egy cég, amely fennen hirdeti, ő az egészséges, a bátor, a tehetséges s a gazdag szolgálatába áll. Hadd legyen még egészségesebb, még bátrabb, még tehetségesebb, még gazdagabb.

Ne biggyesszük ajkunk, legyünk őszinték, mindannyian ilyenek akarunk lenni! S azt is valljuk be, már nem riogatjuk magunkat a tönk szélére jó pár méterre távol álló kapitalizmussal, annál is inkább, mert mi a szakadék mélyéből pillantgatunk felfelé.

Az ellenzéki szervezetek vezetői sorra számolnak be nyugat-európai és tengerentúli utazásaik tapasztalatairól, s egybehangozva állítják: a külföldi tőke ugrásra kész.

– S hogy miért késlekedik az ugrással mégis? – kérdezte Othmar Hill, a bécsi közgazdasági egyetem oktatója, aki egyúttal a nevével viselő tanácsadó cég igazgatója? Rögtön meg is adta a feleletet. „Egyszerűen azért, mert fél. Fél befektetni a tőkéjét olyan vállalatba, ahol esetleg nem a legalkalmasabb ember ül az igazgatói székben.”

A HILL Személyzeti Tanácsadó Kft. – a befektetni kívánó, a vállalkozás féltrevezésére – a vezető kiválasztás céljából alakult meg elsősorban. A megrendelőket megkímélik a nemedzserkeresés és kiválasztás időt rabló, kényes feladattól, mégpedig mind a megrendelő, mind a pályázó számára a maximális diszkréció betartásával. A HILL adja fel a hirdetést, hozzá érkeznek be a pályázatok, tudományos tesztek segítségével szűrik a jelölteket, s végül kiválasztják azt a négy-öt személyt, aki minden szempontból megfelel a pályázatra kiírt helyre, ám akik közül a megrendelő vállalat, cég dönti el, hogy kit alkalmaz végül is. Az USA-ban a vezető állású emberek 50%-át, az NSZK-ban, Ausztriában 30-35%-ukat ilyen ügynökségeken keresztül kutatják fel. Profiljába tartozik a szervezeti átvilágítás, amelynek révén kiszűrik, hol a hiba a rendszerben, ki az, akinek hiányzik munkaköre ellátásához a megfelelő képzettség, illetve képesség, s kinek a tudását lehetne hatékonyabban kamatoztatni (esetleg)

más munkakörben. Az igazgatók gyakran nem képesek átlátni szervezetüket, s tehetséges fiatalok százai nyögnek kis kvalitású középvezetők alatt. A szerkezetátváltítás során egyebek között cél a kallódó ifjú tehetségek felfedezése is. Emellett bárkinek segítenek megalapozott diagnózis (tesztek) alapján szakmai pályafutásuk tudatos építésében. Megtanítják az embert, hogyan menedzselje magát. Ez a szolgáltatás igazán hasznos, ha valakire leépítés, vagy a veszteséges vállalatok megszüntetése miatt munkanélküliség vár. A HILL felmérése alapján tudatosan válthat pályát, foghat vállalkozásba, ugyanis a tesztvizsgálatok objektíve igazolják, hogy valaki az adott területen való érvényesüléshez minden feltétellel rendelkezik. S ugyanez fordítva is igaz. A HILL-teszt kíméletlenül kimutatja hiányosságainkat, pl. milyen a pszichés egyensúlyunk, mennyire vagyunk kitartóak, milyen teljesítőképességgel rendelkezünk, milyen a kudarctűrő képességünk, vezetői kvalitásunk, uram bocsá' ki tud hatásosan munkahelyén zavart kelteni. Mindezeket azon a sajtótájékoztatóm tudtam meg, amelyet tegnap tartottak Pécssettől az alkalomból, hogy a HILL irodát nyitott Baranya fővárosában is. Mint Othmar Hill hangsúlyozta, az „egészséges”, kreatív, fejlődésre képes vállalatoknak szeretnénk szolgáltatásainkkal segíteni. S csak érdekességként említette, hogy a jelenlegi 25 megbízásuk mindegyike amúgy is kiváló cégtől származik.

Egy háromszor háromórás, mintegy két hétig tartó vállalati átvilágítás 30 000 Ft-ba került. S annak a hölgynek vagy úrnak, aki lelkiileg felkészült arra, hogy kíméletlenül a szemébe vágják, milyen is ő valójában, 1850 Ft-ot kell fizetnie.

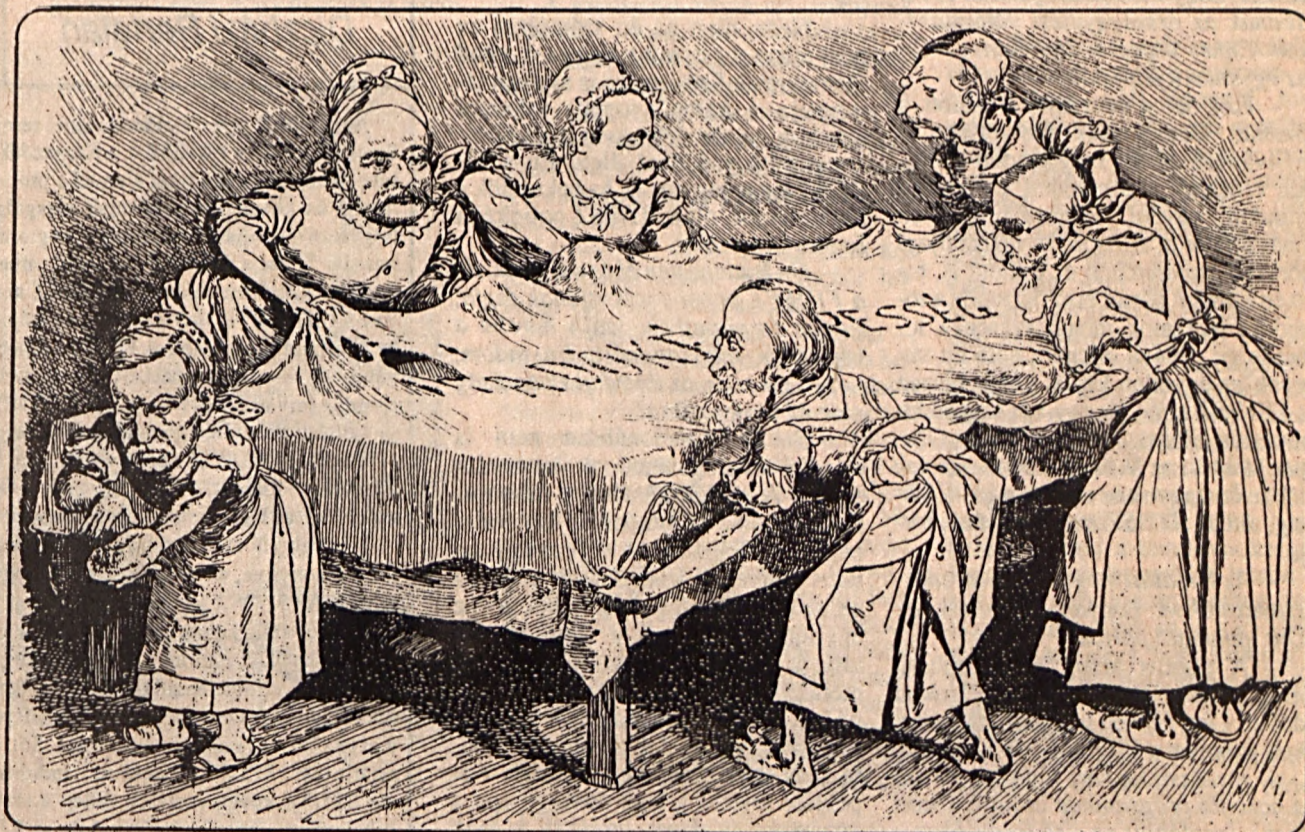
En csupán egyetlen kérdést tettem fel Othmar Hillnek. Szép, szép, hogy a bátrakat menedzselik. Am sajnós, mi magyarok nem a jólmenő cégekről vagyunk híresek. Dolgoztak-e ki programot arra, hogy a gyengélkedők is lábrakapjanak?

Othmar Hill egy pillanatra meghökken (s ebből én rögtön tudtam, ez egy tipikus kelet-európai „egyenlősdi” kérdés volt), majd így szólt:

– Mi a gyengék után nem futunk.

Kérem szépen, ilyen egyszerű ez! A jókat kell pártfogolni, s akkor biztos a siker. Ők már csak tudják. Csak van itt egy bökkenő! Mert ugyebár az erős mer szembenézni a gyengeségeivel (s tud áldozni rá), hogy leküzdje, s még erősebb legyen. A magyar vállalatok jó részének pedig a saját árnyékát kéne átugrani... Vagy...

Cseke Hajnalka

Mintha ma is aktuális lenne... A Bolond Istók karikatúráján a Tisza-kormány az adóképesség rétestésztáját nyújtja.

Egy vállalkozáspárti képviselőjelölt

A hír igaz. A már-már jelképpé vált Bokor Imre, A kiskirályok mundérban című könyv szerzője a Vállalkozók Pártjának színeiben képviselőjelöltként indul Szabolcsban a választásokon. Éppencsak betöltve a hatvanát a kispesti születésű katonai nyugállományba kényyszerült. Polgári családban nevelkedett, s a technika iránti szeretet indította el katonai pályáján. A Kossuth Akadémia Híradó Tagozatát végezte el, majd Leningrádban tanult. Szolgálati feladatainak ellátása mellett tudományos tevékenységet folytatott, megszerezte a hadtudomány kandidátusa, majd doktora fokozatot.

– Miért éppen Szabolcsban indul egy budapesti polgár a választásokon?

– Szüleim arról a vidékről származnak. Sokszor jártam a rokonaimhoz, és gyakorlatilag ott alakult meg, ott a legerősebb a Vállalkozók Pártja. Már tavaly októberben megkerestek a programjukkal, amit szimpatikusnak találtam. Sokat foglalkoztam vele, végül január elején kértek fel, hogy vállaljam a jelöltséget.

– Abban a választóköri körzetben, ahol

Berecz János, az MSZMP KB tagja lesz az egyik ellenfele.

– Ahogy tanulmányoztam a pártok programjait, azt tapasztaltam, hogy mindegyiket a jobbítás szándéka vezeti. Én ezt nem vonom kétségbe egyik párt vagy képviselőjelölt esetében sem.

– Nyugdíjasként rengeteg ideje lesz, hogy – megválasztása esetén – részt vegyen a Parlament munkájában. Van-e valamiféle politikai „előlelete”, gyakorlata az efféle tevékenységben?

– Négy cikluson keresztül, megközelítőleg húsz éven át voltam a VII. kerületben tanácsos. Ez idő alatt sokszor voltak konfliktusaim a pártbizottsággal, a tanácsi vezetőkkel. Le akartak „cserélni”, de a lakosság melletttem voksolt. Akkor is megválasztottak, amikor már nem laktam a VII. kerületben, hiszen engem mindig megtaláltak.

– Első pillantásra furcsa, hogy egy katonai éppen a Vállalkozók Pártjában találja meg a helyét. Mi volt a programban, ami különösen hatott Önre?

– Dolgozni akarnak, alkotni, újítani, vállalkozni. Elég volt a cimkékből, jelszavakból – mondja a program. A párt az ehhez szükséges feltételek biztosításáért szállt be a választási ringbe. Ez a program mentes a szélsőséges kijelentésektől. „Kényes” politikai kérdésekkel alig foglalkozik. A vállalkozások beindulásához, s egyben a gazdaság szerkezetének átalakításához az oktatás teljes átalakítása szükséges. Képessé kell tenni az embereket arra, hogy be tudják fogadni a csúcstechnológiákat.

– Ez a pártprogram a vállalkozások megkönnyítését szorgalmazza. Nincsenek viszont receptjei bel- és külpolitikai problémáinkra.

Bokor Imre

juttatják a kormányt. Ezen a ponton kéne kitörni.

– A beinduló vállalkozások mozgékonyabbak, fürgébbek, mint a nagy állami vállalatok. Gyorsan elhódítják majd a piacot.

– A vállalkozóknak nem érdekük, hogy a nagy állami vállalatok tönkremenjenek. Ha például nem gyártnak televíziót, kevesebb alkatrész kell, kevesebb javítóműhely, azt is mondhatnánk, hogy bizonyos érdekközösség van vállalkozó és nagyvállalat között. Persze az állami vállalatoknál gyökeres átszervezésekre van szükség. Csökkenteni kell az adminisztratív apparátust, hisz még ma is van olyan vállalat, ahol egy termelésben dolgozóra egy adminisztrátor jut. Az apparátus csökkentése, átalakítása, ésszerűsítése az államigazgatásban is végbe kell hogy menjen.

– Mi az, ami ma leginkább megnehezíti a vállalkozások működését?

– Az adórendszer. Nem is annyira az adó mértéke, inkább az, hogy nagyon gyakran változtatják. Ma befektetek, mert azt hiszem, hogy leírhatom az adóból, de holnap megváltoztatják a leírási kulcsokat, s belebukom az egészbe. Szilárd szabályozók és olyan adórendszer kell, amire építeni lehet. Az emberek az érdekli, hogyan élhetnek meg. Ha tudják, mire számíthatnak, vállalkozni fognak. Mi vállalkozó nép vagyunk. A vállalkozások fellendülnek a gazdaságot, s ha tele a kamra, a többi gond és könnyebben megoldódik.

Csik Rita

Választási bongó Kaposváron

Tizennégy párt állít megyei listát a választásokon Somogyban. A hétfőn megtartott sorsolás alapján az alábbi sorrendben kerülnek fel a szavazólapra.

Első az SZDSZ, utána a Magyarországi Zöld Párt, az MSZDP, az MSZMP, az FKGP, az Agrárszövetség, az MSZP, a Hazafias Választási Koalíció, a FIDESZ, a Szabadság Párt, az MDF, a Magyar Néppárt, a Vállalkozók Pártja és végül a Somogyi Keresztény Koalíció következik. Az utóbbi pártszövetség fellebbezést nyújtott be az Országos Választási Bizottsághoz és az Alkotmánybírósághoz, mivel a helyi választási bizottság nem vette nyilván tartásba egyik jelöltjét. A választási bizottság a döntés okául azt jelölte meg, hogy az ajánlószevényeken hol a Keresztény Demokraták Szövetsége, hol a Somogyi Keresztény Koalíció szerepelt a jelölt neve mellett. A bizottság elutasító határozatot egy február 12-i állásfoglalásra alapozta. A koalíció nem tartja elfogadhatónak, hogy egy, a szevénygyűjtés felideje után született állásfoglalást használjanak ki ellenük. Annál is inkább tiltakoznak, mert a koalíció megalakulását a kampány elején a sajtóban nyilvánosságra hozták. A tizenötödikként indult szervezet, a kaposvári székhellyel bejegyzett Független Köztársasági Párt egy kerületben sem tudta összeszedni a 750 ajánlószevényt, így Tóth Jenő és felesége nem kerülhet a Parlamentbe. A megyei listákon több országosan ismert név is szerepel. Így az MSZP listavezetője Horn Gyula, az MDF-é Ilkei Csaba, az SZDSZ listájára pedig felkerült Pogány Judit és Kulka János. Dr. Iharos Csaba, a megyei választási szakértő-tület vezetője elmondta, hogy több bejelentés érkezett hozzájuk pártoktól, illetve állampolgároktól, hogy egyesek megsértették a választójogi törvényt. Két esetben vizsgálatot kezdeményeztek a megyei ügyészségnél, mert büncselekmény alapos gyanúja merült fel.

Gy. Á.

ManDÁTUM

Ezzel a rovatunkkal rendszeresen jelentkezőnk a választási kampány idején. Képviselőjelöltek mutatunk be, pártokat, és figyelemmel kísérjük a választások körüli jelenségeket is.

Két párt színeiben

Dr. Kövér László végzettségére nézve jogász, munkája szerint lapcsináló (a Századvég szerkesztője, a Magyar Narancs felelős kiadója), politikusként pedig a FIDESZ egyik vezetője, a szervezet országos választmányának tagja. Országos ismertséget szerzett mint a FIDESZ delegációjának vezetője a háromoldalú tárgyalásokon, amelyek végén emlékezetes vitába bonyolódott a tévé nyilvánosság előtt Pozsgay Imrével. Ugyancsak emlékezetes „tévészereplése” marad a lehallgatási botrány leleplezésének bejelentése. A választási harcban pedig azzal tűnik ki, hogy Pápa város és környéke országgyűlési választókerületben a FIDESZ és az SZDSZ közös jelöltjeként indul.

– A két szervezet közötti korábbi szoros kapcsolatok alapján sokan azt várták, hogy több közös jelöltet is indítanak az országgyűlési választásokon. Ehhez képest – úgy tudom – Ön az egyetlen ilyen jelölt.

– Ez a dolog nem rajtunk múlott, a Szabad Demokraták Szövetsége – nyilvánvalóan jól meggondolt politikai érdekből – törekedett arra, hogy minden egyéni választókerületben önálló jelöltet állítson. A választójogi törvény ismeretében ez érthető is, hiszen minden pártot erre ösztönöz a töredékszavazatok megszerzésének lehetősége. Ennek ellenére nem én vagyok az egyetlen közös jelölt, hiszen a FIDESZ támogat egy-két szabaddemokrata jelöltet – például Tamás Gáspár Miklóst az V. kerületben –, de valóban én vagyok az egyetlen FIDESZ-tag, aki az SZDSZ támogatását is bírja.

– Az Ön által megszerzett töredékszavazatokon hogyan osztoznak az Önt támogató pártok?

– A pontos arány megállapítása még további politikai tárgyalásokon dől el. Lényegesen nagyobb hányadot kell azonban a FIDESZ-nek kapnia.

– A választási harc logikája szerint a hasonló programmal indulók között lesz – legalábbis az első fordulón – a legélesebb a küzdelem, hiszen például a FIDESZ és az SZDSZ egymás táborából szerezhet szavazókat, az MSZMP-ből viszont már aligha. Nem

hidegül el emiatt a korábban szoros baráti viszony közöttük?

– Kétségtelen, hogy a különbségek napjainkban markánsabban kirajzolódnak. Ez azonban csak azoknak okozhat meglepetést, akik korábban illúziókba ringatták magukat. A FIDESZ mindig is hangzott a önállóságról. Elsősorban ellenfeleink próbálták meg összemossni a képünket a szabaddemokratáéval. De az is igaz, hogy az SZDSZ némely politikuskai is szívesebben látnak volna minket pártjuk valamiféle gyermekszervezetének. Ok most családostok lehetnek – ám ezt mi nem bánjuk.

– Önben személy szerint nem okoz valamiféle tudathasadás állapotot, hogy két pártot kell képviselnie? Két olyan pártot, amelyek között – én ki mondhatom – most hívősebb a viszony, mint amikor jelöléséről döntöttek...

– Nem, mert az én számomra ez nem jelent mást, mint, hogy a Szabad Demokraták Szövetsége is aktívan támogatja a kampányomat, valamint azt, hogy a töredékszavazatokból bizonyos hányadot ők is elviseljen. Én a FIDESZ tagja vagyok, és ha bekerülök a Parlamentbe, ott a FIDESZ politikáját fogom képviselni.

– Ön Budapestben él és dolgozik, de a FIDESZ pápai csoportjának tagja, Pápán és pápaiaként szállt harcba a képviselői mandátumért. Én tudom, hogy szokatlan az ilyen fajta pápaiság – de mi magyarázza?

– Sokféle, racionálisan nem is mindig megragadható ok keveredik ebben. A szülőföld, ahol a rokonok, barátok élnek, mindenki köt valamennyire. Pápán emellé járul egy sajátos történelmi levegő, amit megérez az ide látogató idegen is. Lehet benne egyfajta dac is, ami a város hosszú ideje át tartó háttérbe szorításából, mellőzöttségéből táplálkozik. A kitűnő iskolákból viszont olyan értelmiségi pályák ívelnek fel, amelyek számára így terep lenne egy kisváros. Ám például engem a legerősebben épp a középiskolás évek emlékei kötnek ide, annak ellenére, hogy magam is a fővárosban keresem a kenyeremet.

– Ellenfelei is elismerik, hogy Ön igen jó politikus a tárgyalászatnál.

Közszerepléseiben azonban engem rettentően zavart, hogy beszéd közben gyakran nyögve, óó-zve kereste a szavakat. Hallottam, hogy a kampányfőnöke kitalálta helyezett: ha nem megy el fodrászhoz, saját kezűleg nyírja meg...

– Természetesen az ember mindig igyekszik küzdeni a hibái ellen. Igyekszem tehát szabadulni a beszédhibáimtól is, ez azonban már igen nehéz harmincéves korban. Ez az egyik dolog, és nem ugyanaz, mint a másik, amit említett, vagyis, hogy olyan vagyok, amilyen vagyok, s ez külsőségekben is megnyilvánul: bajuszom van, szeretem a hosszú hajjat, jobban érzem magam farmerben és pulóverben, mint nyakkendőben. Természetesen, hogy aki közszereplést vállal, külsőségekben is megpróbál alkalmazkodni a közízléshez – egy bizonyos határig. Ám semmiképpen nem akarok magamból harmincévesen egy más embert formálni. Remélem, hogy így is el tudom magam fogadtatni. Ha

mégsem? Hát végül is nem kergettek az asztal körül gyerekkoromban, ha nem akartam képviselő lenni.

– Igen ám, de a jelöltségében már nemcsak az Ön személyes ambíciója érvényesül, hanem egy, sőt két párté is...

– Ezt jó, hogy megkérdezte, mert – beszéljünk most csak arról a pártról, amelyhez tartozom – a FIDESZ maga is ilyen. Tehát nem akar másnak látszani, mint ami, és a politizálásának az egyik legfontosabb vonása az őszinteség: igyekszik kimondani, amit gondol, és olyannak mutatni magát, amilyen valójában. Ebben a vonatkozásban így én igazán a FIDESZ-vonalat viszem.

– Ha már szóba került a közízléshez való alkalmazkodás, egy kérdést még hadd tegyek föl: éppen a közízlésnek való megfelelése érdekében a fejlettebb demokráciákban a pártok egyre inkább kezdenek hasonlítani egymáshoz. Nálunk viszont mintha a

szélsőségek erősödnek az utóbbi időkben.

– Ketté kell választanom a kérdést, úgy tudom megválaszolni. Az egyik rész a pártpolitika. Ebben nálunk is az érvényesül, hogy a mérvadó pártok valósággal tüleksenek közép felé. Még a programjukban szélsőségesnek tekinthető pártok is középpártként, centrumpartként fogalmazzák meg magukat. Ami viszont a tömeghangulatot illeti, arra sajnos vannak – sokasodó – jelek, hogy ez a hangulat a szélsőségek irányába tolódik el. Ami különösen veszélyesnek tűnik, ha belegendolunk, hogy az életkörülmények romlása nem állt meg, és rövid távon nem is állítható meg. Igazán veszélyessé azonban ez akkor válhat, amikor majd kiderül, hogy ezeknek a sok illúziót tartalmazó, szélsőséges elvárásoknak az újonnan hatalomra kerülő pártok és képtelenek eleget tenni...

Láng György Géza

Dicsházi Bertalan

A „természetes” politikai szövetségeseinkről

Az SZDSZ vezetői előszeretettel természetes szövetségeseiknek titulálják a FIDESZ-t, a Kiszgazdákat és a Szociáldemokrata Pártot. Ha a politikai elemző a programokat, a pártok gazdasági és társadalmi jövőképeit vizsgálhatni kezdi, akkor sehogyan mutatható ki az a nagy programközeltség, az értékazonosság. Talán a FIDESZ a kivétel, amely ugyan nagyon sok érték tekintetében valóban az SZDSZ-szel azonosítható. Azonban a FIDESZ néhány gazdasági elképzelése markánsan eltér az SZDSZ felfogásától. A FIDESZ államilag menedzselte, nyilvános és versenytárgyalásos privatizációt akar, az SZDSZ a spontán privatizációt támogatja. A FIDESZ nem csak a jelenlegi vállalati vezetőségben látja a (közel)jövő magántulajdonosi rétegét. A FIDESZ elsőként lépett fel az antiinflációs gazdaságpolitika mellett, az SZDSZ csak 1990 januárjában sorakozott fel az infláció stabilizálásáért, letörését követelőkhöz.

Kétségkívül ezek a programkülönbségek nem jelentősek ahhoz viszonyítva, amelyek az SZDP programjához képest fennállnak. Az SZDSZ gazdasági programja mindenekelőtt a munkaadók, a vállalkozók érdekei alapján keresi a kibontakozást, amíg az SZDP a munkavállalók szempontjait hangsúlyozza. Az SZDSZ elfogadhatatlannak tartja – mondjuk ki, jogosan – a pártállami szakszervezeteket, az SZDP paktumot kötött az ágazati (SZOT-os) szakszervezetekkel. Sőt, szakszervezeti funkcionáriusok SZDP színeiben indulnak a választásokon. Az SZDSZ következetesen fellép a szerkezetváltás mellett, a rubelexport visszafogásáért, addig az SZDP egyre inkább a leépítésre váró bányászati, nehézipari és a szocialista exportra termelő gépipari munkásainak válik politikai képviselőjévé, lényegében a modernizáció ellenzőjévé. Az SZDP-SZOT együtt-

működés nehezen illeszthető össze az SZDSZ elveivel és programjával.

Baj van a kiszgazdákkal is, hiszen ők az 1947-es telekkönyvi földtulajdon visszaállítását követelik. Ugyanakkor az SZDSZ földreformja a jelenlegi tsz-tagság és alkalmazottak részére kínál lehetőséget a földtulajdon megszerzéséhez. Az SZDSZ szerint a tsz-ek mai tagjai és alkalmazottai értékpapír és/vagy tényleges földtulajdon mellett szövetkezet vagy az egyéni gazdaság formáját alakíthatják ki. Arról nem is írok, hogy az SZDP és a kiszgazdák között a természetes szövetségnek úgymond semmi jegyét nem tudom felfedezni.

Azt gondolom, hogy a népszavazás idejére összeállt kiskoalíció inkább tekinthető alkalmi politikai társuláshoz, mint természetes szövetségnek. A dolog azonban mégsem ilyen egyszerű, létezik más magyarázat is. Politikai elemzők szerint a demokratikus választások során a politikai hatalom megszerzésére törvő radikális-liberális értelmiségi kör vezette SZDSZ-nek szüksége van a városi proletárság és a falusi parasztság valódi vagy szimuláns pártjainak közreműködésére. Az elképzelt választási győzelem után pedig az SZDP és a kiszgazdák egyfajta bábszerepet játszhatnának el az új kormányban, ugyanis kellő szellemi kapacitás és politikai tapasztalat híján a két történelmi párt káderei csak szimbólikus szerephez jutnának.

Nemcsak itt van gond a természetes szövetséges fogalommal. Azon túl, hogy az MDF és a Néppárt írói „népben, nemzetben” gondolkodnak, vajmi kevés hasonlatosság van a két párt programja között. Az MDF a magántulajdon prioritásáért száll síkra, a Néppárt pedig egyfajta „harmadik utas” újfajta közösségi tulajdonért küzd.

Éppen ezért ne vegyük komolyan a „természetes szövetségeseink”

Állampusztán papok járnak – rabok a szentmisén

Ima a kápolnában

(folytatás az 1. oldalról)

A szentmise kezdete előtt az állampusztai börtön és fogház parancsnoki épületében Sármány Iván alezredessel, parancsnokhelyettesével és Farkas István nevelési szolgálattevővel arról beszéltem, mit is jelent ez az újfajta lehetőség az elítéltek számára.

– Örülünk mi is annak, hogy az egyházak és a büntetés-végrehajtó intézetek közelednek egymáshoz. Bennünket a hartai katolikus plébános keresett meg, mivel tudta, hogy területünkön üresen tátong a templom. Azonnal szót értettünk és kerestük annak módját, hogy mielőbb elkezdőd-hessenek az istentiszteletek. Egyelőre kéthetente tart misét az elítélteknek, a köztes vasárnapon pedig az állampusztai célgazdaság civil alkalmazottainak, a személyi állományának áll módjában templomba járni. Szerdánként a körleteken belül hittanórák

vannak, melyeket szintén a plébános úr tart. Már szó van arról, hogy református és evangélikus pap is jön majd hozzánk rendszeresen.

– *Ha jól tudom, a kápolnában ruhakapocs volt. Önök nem gondoltak arra, hogy mégis csak szentmiséket kellene ott tartani?*

– Erről nemigen beszéltünk. És tudja, nekünk ilyen célokra pénzünk sincs. Az imakönyveket is a plébános úr hozta. Az elítéltek közül néhányan meg tudták venni, sőt van aki már Bibliát is beszerezett. Véleményünk szerint az a legégetőbb kérdés, hogy mi lesz majd a most nálunk templomba járókkal a szabadulás után. Befogadja-e majd őket valamelyik hitközség? Megállják-e a helyüket? Ki foglalkozik majd velük, amikor ebben a megváltozott gazdasági helyzetben még munkát sem könnyű találni. Az biztos, az egyházak segíthetnek a szabadultak talpra állításában. De

meddig számíthatunk rájuk, és a lelki vigaszon túl mi lehet a szerepük a tiszteletes uraknak? Persze, hogy segíthetnek, de az ő lehetőségeik korlátozottak.

– *Meglehet, akadnak olyanok is a rabok között, akik valóban mentsvárat találnak a vallásban?*

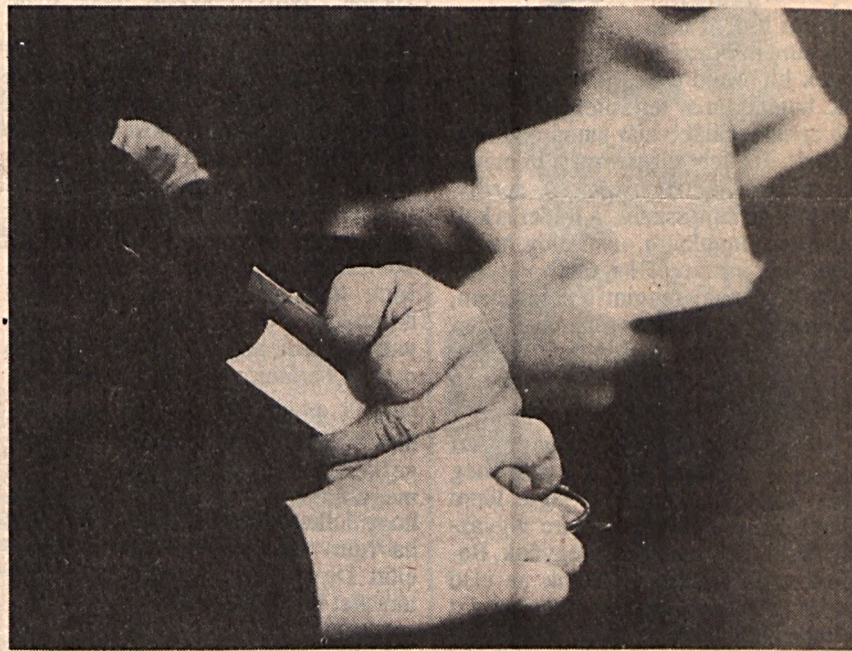
– Igen. Eddigi tapasztalataink bizonyítják, hogy az egyébként zárkózottabb elítéltekkel a lelkész sokkal könnyebben talál kapcsolatot, mint mi. Az is igaz, nem minden elítéltet lehet megjavítani, úgymond hitre nevelni, ez nem is lehet célunk. Melléfognánk, ha azt várnánk a néhány hónapja bevezetett vasárnapi istentiszteletektől, hogy több száz börtönlakó megváltozik, viszont ha ketten gyökeresen másképp vélekednek bizonyos dolgokról, az is eredménynek számít majd.

A betegnek orvos kell

A takaros kápolna időközben benépesül. A fapadokon fekete ruhás, bőrbakancsos rabok foglalnak helyet. A szentmise kezdetéig volt még néhány perc, addig a Hartáról érkezett tiszteendő úrral váltottam néhány szót. *Dr. Pribitek László* halkán beszélt:

– Hat évvel ezelőtt kerültem a hartai egyházközséghez. Tudtam, hogy az állampusztai börtön területén lévő templom valaha hozzánk tartozott. Úgy gondoltam, eljövök ismét. Az elítélteknek joguk van a vallást gyakorolniuk, esetleg megtérniük. Jézus azt mondta, az orvosra nem az egészséges embereknek van szükségük, hanem a betegeknek. Segíteni kell tehát. Itt, a börtönben is. Biztos vagyok abban, hogy ha szeretettel közeledünk az elítéltekhez, másképp viselik az ott töltött időt, talán nagyobb lesz a munkakedvük is. Azt tudom, vallásossá senkit nem tehetek, hiszen annak belülről kell fakadnia... De jóleső érzéssel nyugtázom, hogy sokan már várnak szerdánként, amikor a hit kérdéseiről, a bibliai történetekről beszélgetünk, és várják a vasárnapi misét is. Néha rendszeresen gyóznak és áldoznak.

Ez utóbbiaknak magam is tanúja lehettem, úgy mint a szentmisének. Mintegy huszonöt férfi figyelte meghatottan, csodálattal a hartai plébánost. Halkan mormolták a mise forogatókönyve szerinti mondatokat, kissé bátortalanul énekeltek a szent énekeket. A rabok, akik közül többen éveket töltenek az állampusztai börtönben. A rabok, akik most a templomban találhatnak némi megnyugvást, gyógyírt. Lehet, hogy hisznek is Isten-

ben? Lehet, hogy csak pillanatnyi menekvés? Legjobb, ha ők vallanak erről.

„Hihetek még valamiben?”

„A szentmise véget ért, menjetek békével!” – ez az utolsó mondat csengett vissza fülemben, amikor az elítéltekre, beszélgetőtársaimra vártam. Hogy békével, békében és békésen indulnak-e majd az életbe a szabadulás után? Maguk is bevallották, hogy nem sok esélyt adnak az újrakezdésnek. És akkor a hit?

J. István, 27 éves. Lopás miatt került Állampusztára. Harminchét hónapja van még a szabadulásig.

– Katolikus vagyok – mondta –, de templomba ritkán jártam, inkább búcsúban fordultam meg. Csakára minden évben elmentem. Jó dolognak tartom, hogy itt, a börtönben találkozhatunk a pappal. A zárkában, ahol tizenhatan vagyunk együtt, nemigen beszélünk a vallásról, Istenről. Mi nek? Van, aki ügyis kinevetne ezért. Azt tudják, hogy el szoktam menni a börtönmisére, és kész. Hogy mi lesz, ha szabadulok? Nem tudom. Munkánként kapunk fizetést itt benn, de eddig még csak egy ötszázast tudtam összegyűjteni. A cigarettáról már lemondtam. Restellem, de nem tudok hazaküldeni a családomnak pénzt, pedig két gyerekm van. Hát most mit csináljak?

J. Győző nemsokára szabad lesz. Harminchárom esztendő. Többször ült már börtönben, együtt több mint tíz évet. Most betöréses lopásért bűnhődik. Mezőgazdasági brigádban dol-

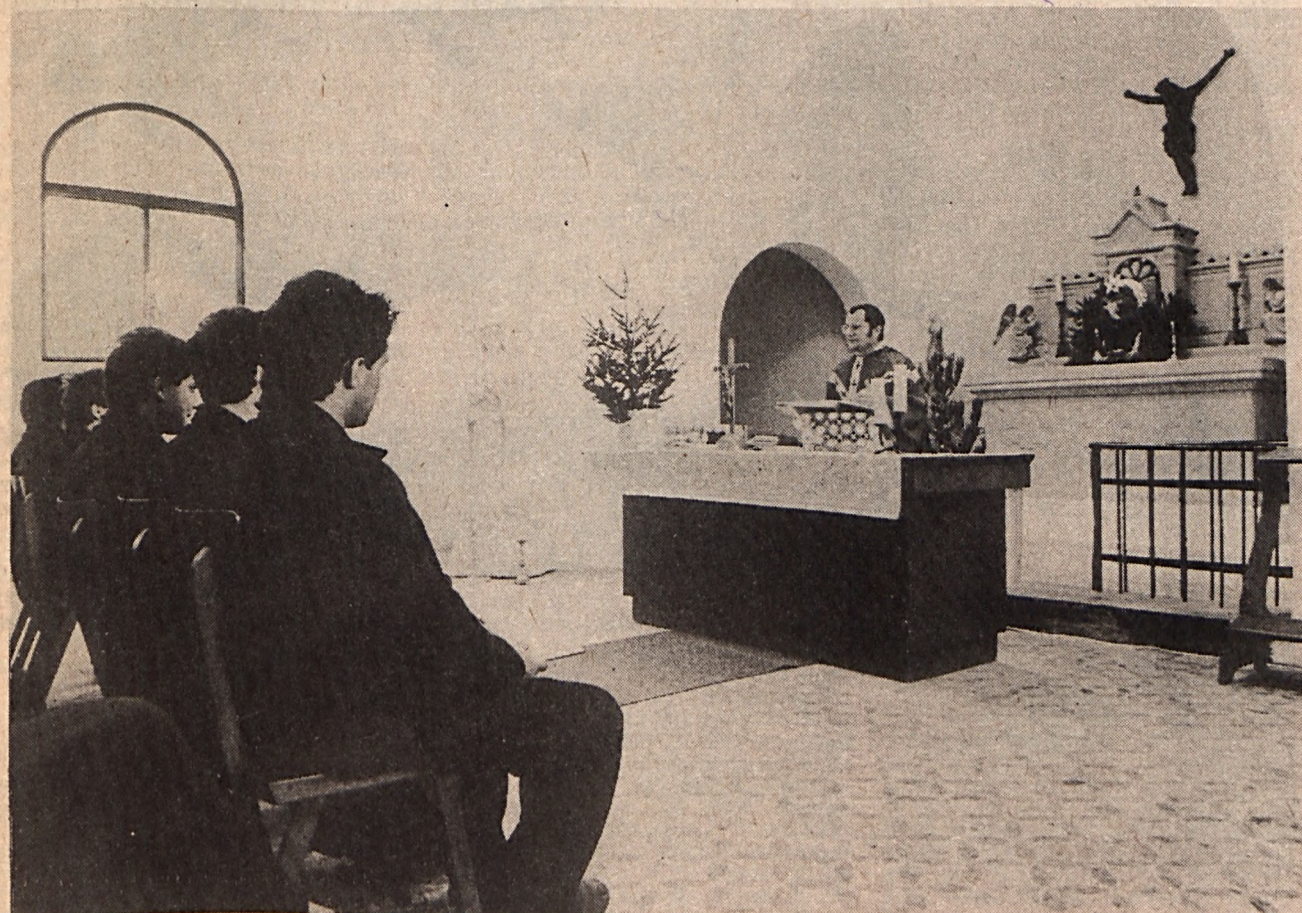
gozik, s mire eljön a szabadulás napja, körülbelül 2500 forintja lesz. Attól tart, ez az összeg nem lesz elegendő az új élet beindításához. Akkor pedig? Megint a bűn, megint a börtön.

– *A vasárnapi misékre emlékezik-e majd?*

– Bennünket már nem kábitanak el semmivel, mégis úgy érzem, valamiben hinni kell. Mondja, hihetek még valamiben? Az esti mesék időszaka lejárt. Engem már a politika sem érdekel. A vallás biztosabb támaszték. Én többször ültem már, ismerem a börtönviszonyokat. Ilyen lehetőséggel, mint ami Állampusztán van, még nem találkoztam. Ezért mentem el legelőször is a misére. Vannak, akik félnak attól, mit szól majd a cellatárs. Mit érdekel az engem? Nem törődöm a megjegyzésekkel. Különböben nem erőlteti senki, hogy menjünk a templomba. Saját akarattal, önszántunkból megyünk az istentiszteletre. Megmondom én magának őszintén, ha újra szabad leszek, lehet, hogy elkerülök majd a templomoktól. Miért fogadkozzam, hogy hívó leszek, amikor azt sem tudom, mihez kezdek majd. Lehet, csak itt, e zárt világban érzem úgy az ember, hogy szükség van a hitre? Odakinn meg szóba sem állnak majd velem, amikor kiderül, hogy börtönből jöttem.

Hit nélkül nem lehet élni. És hitre, reményre ott, túl a szöges drótokon belül, ott, túl a rácsokon szükség van. Ott van csak igazán szükség rá. Aki pedig Istenben bízik?...

Borzák Tibor
Walter Péter felvételei

László Lajos

HALÁLPOLKA*

Ha a szél zúgását hallom...

– Azon a napon, hirtelen, ahogy még sose tapasztaltam, olyan olvadás következett be, hogy a falu alsó része merő tócsává változott. Akkorra szélzúgás előzte meg, hogy azt hittem, repülőrajok szálltak fölénk. Néhány héttel előbb volt részünk abban is, százával húztak át fölöttünk az amerikai repülőket meg a szovjet vadászgépeket. De most az ég tiszta volt, kék. Hogy a meleg szél miként támadt oly hirtelen, nem töprengtettem rajta, a városból jött egy fegyveres férfi, a kíséretében két karszalagos. Az egyik, aki falumbeli volt, nem akarom megnevezni, úgyse él már, azt mondta: – No, Gyuri, készülj, átmentek a Margitta-szigetre, betemetitek a lövészárkokat, meg a tankcsapdákat. – Miért ilyen sürgős? – Parancs – mondta, és a fegyveres ember bólintott. Továbbmentek. – Egy óra múlva útra készen legyél – nézett vissza még a falubeli férfira, s aztán már a szomszédomnál ugatott a kutya.

– Hahó! – figyelmeztetett a feleségem, nem találsz furcsának, hogy kutyafutásban menned kell? Nemrég a Hanzi elől bujkáltál, mert el akart téged vitetni az SS-be! Még mindig nem elég?! – Csillapodjál – intettem le, ez más. Én nem félek a munkától, de az egyenruhát utálom, azért bujkáltam aratás óta. – Hát csak vigyázz, mondta a feleségem, aki akkor várandós volt. – Szeretném, ha mire eljön az időm, uthon lennél. Mondják, sokan elmentek már robotba, és még nem jöttek vissza.

Nem hittem neki, vagy inkább azt akartam, mihozzánk többet ne zörgessenek be. Majd csak valahol följegyzik, hogy én már teljesítettem a robotot, aztán legalább már januárban nem hívnak. Ha februárban meg márciusban még el is megyek kicsit, áprilisban már ne kajtassanak, a földet is kell valakinek munkálni, nem elég ha ott teljesítjük a robotot?! – Csak vigyázz – szolt utánam megint a feleségem, amikor könnyedén a vállamra vettem a zsákot, némi élelemmel. Lehet, hogy négy-öt napról is szó van, a konyhájuk nem a legjobb...

Hát nem mentünk át a szigetre. Azt mondták, zajlik a jég, a komp még nem járhat, híd nincs, a jégre lépni életveszélyes (lám, mennyire vigyáztak ránk!), így hát körbeme gyünk, Bajának. Alsonyéken aludtunk az első estére érve, szép sárkózi falu, de azt hittem, egy lélek se lakik ott. Pedig csak behúzódtak az emberek a házakba. Másnap hajnalban, „indíts Baja”. Hát az akkor nemzetközi pályaudvar volt, orosz, román katonák, magyar, német, olasz foglyok. De nem mentünk ám a sziget felé, hanem a barakkokba. Talán majd holnap... Igen, másnap ébresztő és irány az új kocsisor. Üresek a vagonok? Majd megtöltitek! Mi ez, vicc? De... Aztán ránk tolták az ajtót, szorongtunk bent vagy negyvenen, mozgásba jött a kocsisor. Egy darabig csak dermedten álltunk, aztán eldőltünk, mint a fahasábok. Zakatolt, zötykölt a vonat, mi meg néztünk magunk elé. Némelyek sírtak. Rabok voltunk a mozgó cellákban. Még rendes fekvőhelyünk se volt. Már elfásultunk, amikor halljuk, valaki elkiáltja magát: Ploesti! No, annyit tudtunk, ez Romániában van. Itt kiszállhattunk, vizet vettünk fel az állomáson, megtöltöttük a vödöröket, de mindenhova szuronyos vagy géppisztolyos őr kísért bennünket. Mondom, aztán jól beköszöntött nekem az új év, az 1945-ös. Nemhiába zúgott a szél! Rossz változást hozott, pedig már reménykedni kezdtem, hogy megszabadulok az örökös reutegéstől.

Öt év alatt kint az oroszoknál tizenkét munkahelyem volt. Már nem is tudom, milyen helyeken laktunk, de mindig bányában dolgoztam. És nem is akárhogyan. Volt olyan hónap, hogy kétezer rubelt kerestem, többet, mint némelyik orosz, mert civilek is dolgoztak ott. Ok jobb oldalon szálltak

le, mi bal oldalon. Barátok voltunk némelyikkel, azok egészen normálisak voltak. A férfiak. A nők között akadt raplis. Például volt egy alkalom, amikor a csilléket vittük a szállítóaknához, amit a másikkól küldtek arra a szintre. Toltuk fész, de egyszer csak nincs mit tolni. Jön a munkavezető, s kérde, no Sztipán, miért nem dolgoztok ti? Mondom, nincs mivel. Ahelyett, hogy megnézte volna, miért nem jön a csille, továbbment. Én egy idő múlva elvesztettem a türelmem. Ha nem kapok kenyeret estére, mert nem teljesítettem a normát, akkor azt leverem valakin, nekem már eleget korgott a gyomrom! Megyek, megyek, egyszer csak megpillantom a hátsó aknászájnál azt a tizenkét férfit meg a két nőt. Az egyiket Nadjának hívták.

Heverésznék, vihorásznak, észre se vették, hogy a közelükbe értem. Mind nagy, erős teremtés volt, eltörpültem mellettük, pedig én se vagyok éppen nyiszlett személy. Mondom, mi van itt? Trafikáltok, én meg hiába várom az anyagot? Szóra se méltattak. Kártya is volt náluk, a tarisznyájukból kikandikált a vódkás üveg, a lehetőleg is éreztem, beittak. Ezt pedig tiltotta a szabály, de hát azok ilyesmivel nem nagyon törődtek. Dühbe gurultam, elkaptam a nő karját. Az szembe fordult velem, szürke szemű volt, de mintha lángolt volna, s akkorát kurjantott, hogy a férfiak is hátrahököltek. De én megmondtam neki, ki ő, nem valami hízelgő volt az, ő meg vissza. Megfenyegetett, hogy megkorbácsolat. Ez azoknak járt ki, akiket rajtakaptak a szökésben, vagy pedig aknába állították és ott csőrömpöltek a feje fölött a csillék, a szerencsétlen azt hihette, hogy most... most végez vele valamelyik. Volt, akit egy héttig is riogattak. De engem nem lehetett megijeszteni, mígnem két-három orosz közrefogott és elpenderített onnan, a szénfalnak vágódtam és elkábultam. Mire magamhoz tértem, már újból dolgoztak, s ők kiabáltak, mi a csuda van énvelem, hogy lazszálók?! Másnap megint barátok voltunk. Így ment ott.

Nem voltunk mi szeretett emberek, hisz nem is olyan régen még ellenségeskedtek az országaink. A népet megdolgozták minden országban, hogy lelkesedéssel tudjon ölni, főleg ha rum vagy pálinka adatik roham előtt. De nem is haragudtak ránk, sorsársakat láttak bennünk.

Alighanem Vorosilovgrádban történt velem, hogy a bányából kijövet pihengettünk, nagyon kivette az erőnket a munka. Odajön hozzám két felügyelő, fiatalos, katonaruhába öltöztetett férfiak, akik valamiért talán nemkívánatosak voltak a hadseregben, munkafelügyelőként hasznukat vehették. Azt mondja nekem az egyik tört magyarsággal, adnék-e neki cigarettát. Kétszeresen is meglepődtem. Egyrészt, hogy tőlem, a fogolytól kér az őr dohányzékot, másrészt pedig, hogy miképpen tanult meg magyarul? Az a néhány hónap, míg Magyarországon átfutottak, kevés volt arra. Kiderült, hogy testvérek, az apjuk pest-lőrinci kommunista volt. Az első háború után kint rekedt, mint vöröskatoná, de maradt benne annyi nemzeti érzés, hogy a magyart a fiaival megtanította. A másik kérdésemre meg a további beszélgetés során kaptam választ. Azt mondja az egyik testvér, igaz, mi zsoldot kapunk, de annyi a levonás kosztra, ruhára, hogy marad is, meg nem is. Moziba szerettek járni, de néhány kopejkájukkal ritkán mehetek valahova. Megsajnálta őket, amennyi cigarettám csak volt, a zsebükbe tölttem. Hálálkodtak, és szinte irigykedve néztek rám: te csak majd hazajutsz, és akkor jobb lesz neked.

De mi sehova nem mehetünk, ez az ország egy nagy láger. Hát én ezt akkor nehezen tudtam felfogni. Elfogadtam, hogy minket őriznek, de hogy ők is olyan félig-meddig rabok a saját országukban, egy győztes országban, ez valahogy nem ment a fejembe. No de volt más furcsaság is. Láttam, hogy ugyancsak megsarcolják a lakosságot. Akinek volt valamije, nem győzött

utána adózni. Egy falusi asszony a fészkalja csirkéjéből, mire teljesítette a beszolgáltatást, csak a kotlós maradt. Sírt szegény asszony, én nem értettem, miért jó az államnak, ha koldus-szegényre kopaszítja a polgárait. Kinek érdeke, hogy csupa szegény és elkeseredett ember éljen, dolgozzon az üzemekben, ímmel-ámmal. Mert mirajtuk csodálkoztak, hogy milyen lelkesedéssel akartunk teljesíteni, csaknem haragudtak ránk ezért.

Katyevka, Krasznydor, Treibiz, Greibiz meg a fene tudja már, hol dolgoztam. Voltam vécépucoló is Vorosilovgrádban. Persze, olyan latrina-félékre gondoljon, amiket betemetünk, aztán ástunk újakat helyettük. Hát nem egy leányálom volt, de aki jóvátételi munkán van, s önként, mint ahogyan minket szerepeltettek, az ne válogasson se a munkában, se az ételben, italban. Nem is válogattam, megbecsültek, mondom, barátoktunk is. De azért mindenhol akad haszonleső ember. Az egyik lágerben az őr román volt. Gondolom, bukovinai vagy csernoviczi. Egyszer csak azt mormogja, szeretne pálinkát inni. No és! Ihsz te, csak vegyél magadnak. De ő erős-ködött, hogy kevés a pénze, meg sok mindenre kell. El is hittem, de mit tehetek én az ellen? Mondtam, ha pénzt akar szerezni, vállaljon munkát. Bányában, kolhozban, szovhozban szívesen vették a jó munkaeót. Igenám, csak hogy ez a román úgy értette, hogy én vegyek neki a keserves keresetemből. Isterem az ilyen haszonlesőket, nagyon nem tudtam velük megbékélni uthon se. Elöntött a vörös harag, azt találtam mondani, abból barátom nem iszol, amit én veszek neked. A pénzem nekem is kell, az életemet menti meg, mert enni-aló veszek rajta. Nem elég nekem ám a savanyúkáposzta leves, az uborkaleves, a sóskaleves meg az avas sós szalonna, meg a hatvan deka kenyér. Hajtok és enni akarok! De ő csak erős-ködött. Na, én akkorát lödöttam rajta, hogy a barakk falának esett. Erre elkezdett ordítózni, és följelentett, hogy megtámadtam. Büntetőtáborba küldtek, akkor kerültem Vorosilovgrádba. De hát énvelem nem lehet picotolni, a jég hátán is megélek, véctét pucoltam, utcát söpörtem, ahogy kiismertem magam, más munkát is kerestem. Volt becsületem, nincs a világnak olyan pontja, ahol a szorgalmas embert nem veszik észre. Egyik helyen előbb, a másikon utóbb, de egyszer kipattan, ki mit ér. Én emlékszem szegény zsidókra, 1944-ben

mifeléki ki voltak rendelve sáncokat ásni, szögessdrótokat telepíteni a frontvonalra, amit aztán szépen megkerültek az oroszok, úgyhogy győzték utánuk eltakarítani az összehordott mi egymást, de már a németek meg a magyarok. A zsidók mögött magyar és német géppisztolyosok, a németek és magyarok mögött orosz meg partizán géppisztolyosok, ilyen az élet. De az igaz, hogy a zsidóknak nem volt ahhoz a munkához érzékük. Egyszer uthon voltam szabadságon, igen megsajnálta őket. Látszott, hogy többszörösen szenvednek. Kereskedők, iparosok, művészek, tudósok voltak köztük, nem állt az a munka a kezükhöz. Összeszurkálták őket a tüskésdrót karnai, csupa seb volt a kezük, majdnem kikaptam az egyik fiatal férfi kezéből a csákányt, de félretolt az őr, tűnj el, mormogta, amíg mehetsz. Minek az embereket kényszeríteni olyanra, amihez nem értenek? Semmibe veszik a tudást, a tehetséget, a képességet, a gyakorlatot! Ez csak gonoszról jöhet, legyen bama, zöld vagy vörös. Én akkor ábrándultam ki végleg a nemzeti szocializmusból, amikor azokat a páriákat láttam. Mert mondjuk meg, volt abban sok szociális eszme is, de akkor minden összedől bennem, ami addig rokonszenves volt abban a szocializmusban. Engem nem kellett „átnevelni”, megtette azt a zsidók kínzása. Kint inkább attól kellett tartani, hogy ugyanazt ne ériék el az internacionalizmussal, amit emberibb eszmének hittem. No de az is megmutatta az arcát, volt elég szeplő rajta.

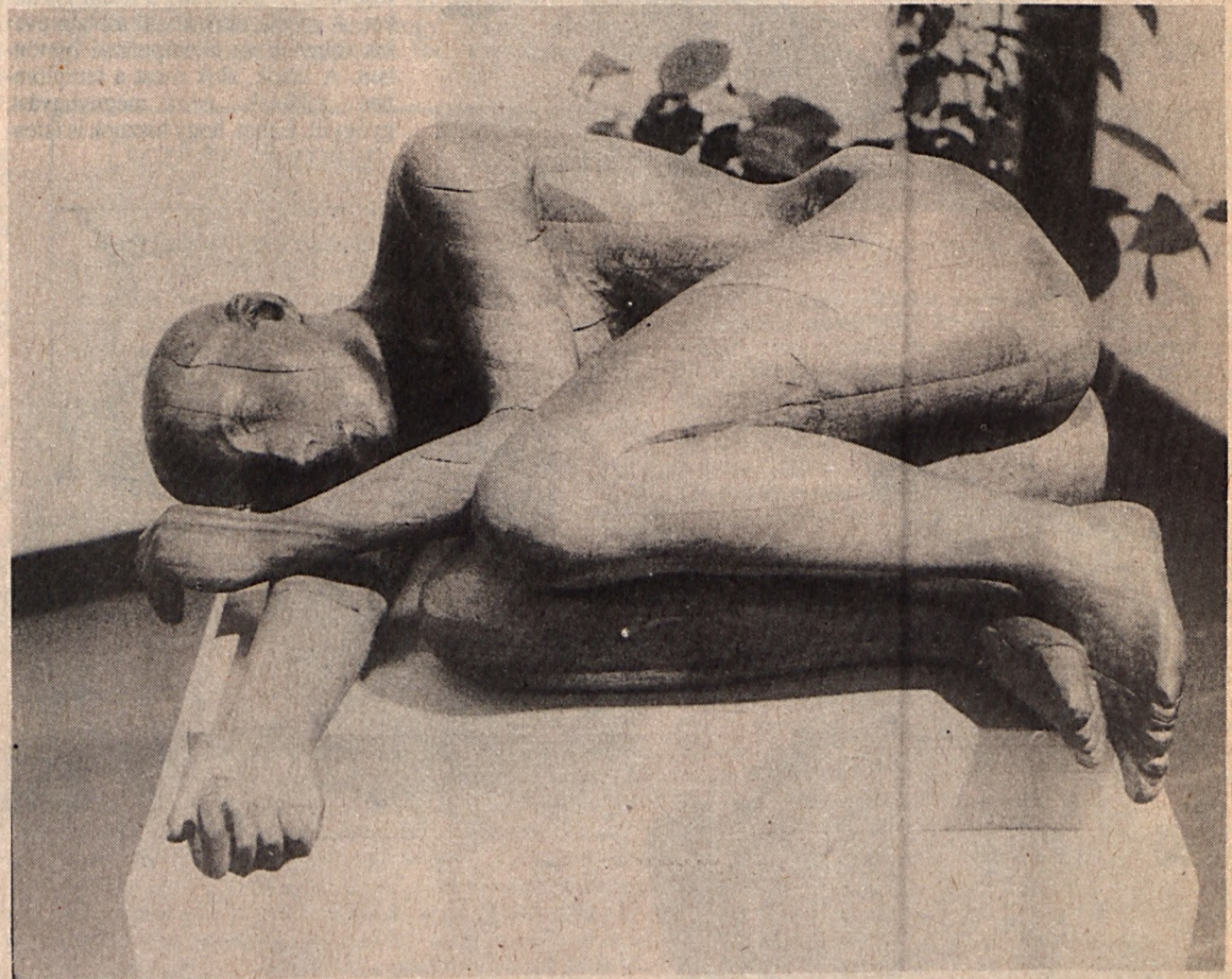
Hát aztán 1949-ben elvittek minket a brjanki táborba, lehettünk úgy két-ezren. Ott voltunk két héttig, jobb sorunk volt, dolgozni nemigen kellett, egészen kifofásodtam. Egyszer csak mondják, megyünk haza... Hát... Kifelé egy hónapig mentünk, visszafelé elég volt tíz nap. Debrecenben megint összegyűjtöttek bennünket, vizsgálgatták a hónunk alját, nincs-e vércsoport-tetoválás, hát én a magyaroknál szolgáltam. De volt egy-két ember, akiket kiemelték közülünk, őket visszatranszportálták az oroszok, má-

sokat meg átvittek Tiszalökre, ott is alakult egy tábor, azok ott dolgoztak, talán rosszabb körülmények között, mint az oroszoknál. Azokat – emiatt fel is lázadtak – aztán 1954-ben, ha jól tudom, kiszállították a nyugatnémetekhez, akik szívből érdeklődtek a szétszóródott némettség iránt.

Már két héttig voltunk Debrecenben, s még semmi. Egyik reggel szölok a felügyelő szakaszvezetőnek, borjádi fiú volt, szintén sváb: – Szakaszvezető úr, hát miért vagyunk mi még itt? Mit akarnak velünk egyáltalán? – Nem tudott mit mondani, de megnyugtatót, nem tőljük ott már a karácsonyt. Ebben én nem nagyon hittem. Aztán december 22-én, Sztálin születésnapja táján jött az ukáz, haza lehet szállítani az embereket. De rosszat semmiről se, senkiről se, mert... Kérdem én: ki akart akkor lafalyolni? Örültünk, ha egyszer megszabadulunk. Elég volt. Szabadon akartunk élni, ha csendben is, ha koplalva is, ha szegényen és leszegett fejfel is. Az élet mindennél több és még minden jóra fordulhat, ezt tartottam.

Így hát nem is volt bajom soha többé a hatóságokkal. Mindenben engedelmeskedtem, mindent megtettem, minden munkát elvállaltam. Közben vettem ezt a kis szölot, itt már jól érzem magam. Kijövök és minden bánatot elfelejték. Hallja, most is zúg a szél! Azóta mindig tartok a szélzúgástól. De hát most tudom az okát, mindjárt itt a zápor. Húzódjon beljebb, megkínálom mohácsi olaszrizlinggel, ez majd minden bajt feledtet. Én csak itt tudok felejteni, máshol mindig eszembe jutnak a dolgok, amikről először magának beszéltem negyven év után. Minek is beszéltem volna? Kinek? Senki se kérdezte, akkor se, amikor rongyosan hazaértem, mi hiányzik. Pedig üres konyhára, üledező házra, szegény családra jöttem. De éltünk, és tudtuk, hogy ez mindent jelenthet. S azóta se mondták: Elnézést, tévedtünk, magát ok nélkül vitték kényszermunkára. De hát ki kérjen elnézést?

Fel tudnám sorolni, kik vittek el bennünket. Az egyik itt él a faluban, szerb neve van. A másik, aki puskával vagy géppisztollyal jött értünk, német, ő Mohácsón él. A múltkor találkoztam vele. Megszorította a kezem: – Láttam az unokádat. Stramm sváb gyerek, majd megmondom az apjának, írsad be gimnáziumba. Az enyém már odajár – újságotla –, és papnak készül. Gondoltam; lesz mit imádkozni a grószfaterjáért. De nem mondtam semmi ilyent, csak annyit, hogy sietek a piacra, vár a feleségem. Mindig együtt szoktunk bejárni a tojásokkal, a túróval és a zöldségfélével. Mint valamikor a szüleink, meg mi is, amikor fiatalok voltunk.

fotó: Kapfinger

*Részlet a Babits Kiadó gondozásában a közeljövőben megjelenő regényből.

Köszöntjük
ALBIN
nevű olvasóinkat

E nem túl gyakori férfinévünk két név egybeeséséből keletkezett. Egyrészt a latin Albinus családnév rövidüléséből, melynek jelentése: fehér, mármint fehér hajú férfi. Másrészt viszont a Germán Alwin név változata. Ennek jelentése: ne- mes barát.

Ma köszönhetjük még az Albina- kát, Cseperkéket, Dávidokat, Szecsőköt, Tóbiákat, Vesztákat, Zotmundokat és Zulejkákat.

Szél, zápor, hózápor

Ismét felhőátvonulások lesznek, szór- ványos záporral, délutántól néhol hózá- porral. A sokféle viharos délnyugati, majd északnyugati szél helyenként orkán erejű- vé fokozódik. A legalacsonyabb hőmér- séklet 1 és 4, a legmagasabb 7 és 12 fok között várható.

Eseménynaptár

205 évvel ezelőtt, 1785. március 1-én halt meg Sajnovics János nyelvtudós és csillagász. 1768-ban Hell Miksával Norvégiába utazott a Vénusz bolygó átvonulásának megfigyelésére. Itt fedezte fel a lapp nyelv rokonságát a magyarral, majd Koppenhágában jelentette meg az összehasonlító nyelvtudomány területén az erről szóló latin nyelvű munkáját. Ennek a könyvnek az itthoni kiadásában ő közölte először a Halotti Beszédnek elnevezett, első nyelvemlékünket is. Érdekes életéről Zsirai M.: A modern nyelvtudomány magyar úttörői (1952) című művében olvashatnak.

Dr. K. A.

Megalakult a Munkástanácsok Országos Szövetsége. Kéri a 1956-os munkástanácsok volt tagjait és vezetőit, akik segíteni akarnak a munkástanácsok szervezésében és működésében, a politikai tanácsadó testület létrehozásában, azok jelentkezzenek levélben vagy személyesen. Cím: 1145 Budapest, Kolombusz u. 11.

Csernobil további titkai

Négy évvel a csernobili katasztrófa után a fertőzött újabb területeit fedezik fel, s további lakosok kitelepítése válik szükségessé – jelentette ki New Yorkban egy szovjet diplomata. Lev Makszimov, a Belorusz Köztársaság ENSZ-nagykövete a világszervezet székházában kedden tartott sajtóértekezletén külföldi kormányokhoz fordult segítségért, s hangoztatta, hogy a szerencsétlenség következményei „jóval súlyosabbak, mint sokan várták”. Ugy vélte, hogy legalább 28 millió dollárra lenne szükség a katasztrófa nyomán keletkezett orvosi, gazdasági és szociális problémák megoldásához.

A csernobili reaktor ugyan Ukrajnában van, de a széljárás a Belorusz Köztársaság felé sodorta a veszélyes sugárzás nagy részét. A köztársaságban a mezőgazdaság és az erdőségek 22 százaléka szenvedett sugárfertőzést, 25 ezer ember kitelepített. Mint Makszimov sajtóértekezletén hangsúlyozta, 526 városból és faluból további 118 ezer lakost kellene kitelepíteni, 17 ezret még hozzá sürgősen.

„Békés” karnevál – 76 halott

Legalább hetvenhat ember vesztette életét szombaton és vasárnap éjjel a riói karneváli ünnepeken. Mégis, a kedden közzétett első összeállítás szerint az idei karnevál jóval „békésebbnek” ígérkezik az előző évekkel. A halálos áldozatok száma 42 százalékos csökkenést mutat. A testi sértés, baleset vagy alkoholmérgezés következtében kórházba szállított személyek száma 22 százalékkal alacsonyabb a tavalyinál – eddig „mindössze” 4 ezer ember szorult kórházi ápolásra. A hivatalos statisztika egyébként a gyilkosságok, emberölésen kívül a közúti és egyéb, köztérrel bekövetkezett baleseteket is számon tartja. A karnevál áldozatainak végső listáját szerdán teszik közzé.

Repül az Atlantis

Többszöri halasztás után szerdán a Cape Canaveral-i kísérleti támaszpont- ról felbocsátották az Atlantis amerikai űrhajót. Fedélzetén öt katonatiszt tartózkodik, a többi között azzal a feladattal, hogy titkos katonai adatokat észlelő mesterséges holdat helyezzenek földközeli pályára. Az indítást eredetileg múlt hét csütörtökre tervezték, de a kedvezőtlen időjárás, a személyzet megbetegedése és különböző műszaki rendellenességek miatt a fellövést öt- ször elhalasztották – némelyiküket néhány másodperccel a start előtt.

Én királyom nagy királyom
ki született kolozsváron
gyertyámat most érted gyújtom
szál virágom néked nyújtom

mennyben s pokolban szószóló
légy érettség közbenjáró
[.....]
Küküllő-angara
maros-mississippi
küküllő-angara
maros-mississippi
hazamegyek haza
már maga se hiszi
hazamegyek haza
már maga se hiszi

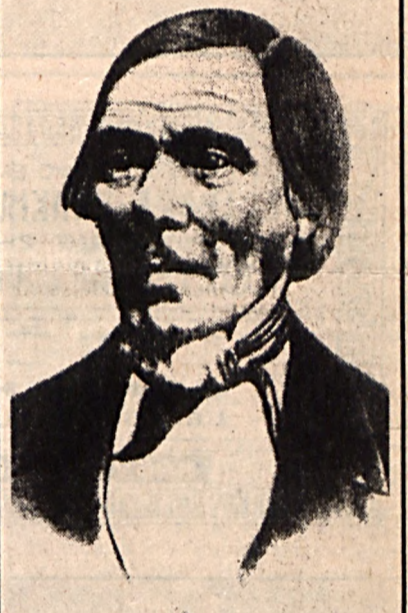
A filológia kockázata

Ma este a rádióban az *Íróvá avat-* nak című sorozat vendége lesz Kányádi Sándor erdélyi magyar költő. Tavaly, születésnapján lapunk is köszöntötte fényképével, s egy verssel, amelyet illőnek véltünk az alkalomhoz.

Fájt azonban a szívünk azért a verskiegészítésért, amelyet most itt közlünk fotómásolatban. A *Halot-* tak napja Bécsben című költemény kicenzúrázott néhány sora 1984-ben került Kányádi Sándor kötetébe, akkor, amikor Szekszárdon járt, s az itt közreadott kiegészítéshez kapcsolódó gondolatokat fejtegetett. Tudtuk, ezek nagyon fontosak, nagyobb nyilvánosságot érdemelnének, de nem mertük tavaly közölni – főleg a költő miatt. Hisszük, hogy ma sincs késő megjelentetni...

Főlégs urom beud
hozha ferőxese
votia közelebe
kerje meg odafent
hogy vehet már véget
a nagy protokollal
dolgoit és romsomb
s bizony hogy véget
s lenne vedelmintre
hogy ne kéne nyelvi
felírásban kanyarint
s ómua szegényre

A Kalevala napja
A finn nép ünnepe

Elias Lönnrot

Február utolsó napja – valóban és jelképesen – emlékezésre készten- tünk. Így volt ez tegnap is. S nem- csak Elias Lönnrot személye és műve, hanem a nehéz időkben megtartott test- vérség tudata, gondolata is szemléle- tes tanúja a közös múltnak. Gulyás Pál néhány gondolata, amelyet az 1944- ben kiadott Kalevalából idéztünk, ma is aktuális kérdést feszeget: a személyi- ség áldozatos személytelenségéről szól.

1835-ben történt Helsinkiben egy zimankós februári napon. Egy gör- nyedt hátú, szerény arcú fiatal férfi lé- pött a Finn Irodalmi Társaság zöld- posztos asztala elé – így írják a króni- kák –, s letett az asztalra egy hatalmas kéziratcsomót. Elfogódva hordozta kö- rül a tekintetét – szeme szürkés-kék volt, mint a finn tavak tükré – s megindult- ságtól reszkető hangon jelentette, hogy vándorlásai, küzdelmei, kutatásai nagy eredményt, a finn nép szellemi kin- csét, a Kalevalát befejezte és átadja nemzetének.

De hát ő írta a Kalevalát? Úgy tud- juk, hogy csak – összeírta. Kitalál ered- vultak éppen a Kalevala? A nagy „vi- lágtitkok” közül íme egy. A Kalevalát évszázadokon át „írták” a Keleti-tengertől a Jeges-tengerig. Íróik nevét azonban, akik inkább álmolni tudtak, mint írni, eltemette a hó és a lehulló berkenye. Lönnrot, a Kalevala megta- lálója és összeállítója a legnagyobb finn „író” – aki költő volt, tudós volt, egyetemi tanár volt, népképes volt, próféta volt egy személyben – a személytelenségért volt személy.

ROSSUTH RÁDIÓ: 6.20: Pártok vá- lasztási műsora. 7.20: Pártok választási műsora. 8.05: Hangszemle. 8.20: Ez aktu-ális. 8.50: Külpolitikai figyelő. Középhul- lámón: 9.00–11.00: Napközben – Közér- deki magazin. URH-n: 9.00: Egész napos közvetítés az Országgyűlés üléséről. 11.05: Népzene. 12.30: Pártok választá- si műsora. 12.50: Válaszolunk hallgatói- nek. 13.00: Klasszikusok délidőben – Zenekezi muzsika. 14.05: Íróvá avatnak – Kányádi Sándor indulása. 14.35: Néptán- cók. 15.00: Szórol szóra – Zenés irodalmi magazin. 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Apuapu – Kamarás István hangjátéka. 16.46: „Az én szívem más”. 17.00: Agrár- műhelyek. 17.55: Ipargazdák. 18.05: Lát- tuk, hallottuk, olvastuk – Művészet- és művelődéskritika. 18.30: Esti Magazin. 19.25: Pártok választási műsora. 19.30: Sportvilág. 19.50: A Szerderinda együttes játszik. 20.00: „Mondd, Te kit választan-ál?” 21.00: Népdalest. 22.00: Hírvilág. 22.30: Hol a határ? – Ellenőrző pontok a demokrácia útján... 23.00: Esti muzsika.

PETŐFI RÁDIÓ: 8.05: Rivaldafény- ben: – A Rolling Stones együttes. 9.05: Őt esztendő a Budapesti Kongresszusi Köz- pont. 10.05: Hajszaigókerek – Jászai Mari szülőfaluja: Aszár. 10.20: Operasláge- rek. 10.50: Peres, poros iratok. 11.05: A mi korunkban – A Napközben szolgáltató műsora nyugdíjasoknak. 11.25: Fűvésze- nekari hangverseny a 6-os stúdióban. 12.10: Régi nóta, híres nóta. 13.05: Nosztaligahullám – Beatles stúdióverziók. 14.00: Lelátó – Laurencz testvérpár. 14.30: Nagy nevetettök. 15.05: Kapcsol- juk a... stúdiót. 15.20: Könnnyüzenei stúdi- ónk új felvételeiből. 15.50: Az élő népdal. 16.00: Találkozás a stúdióban – Vendé- günk: Maria Teresa Uribe és Mikó István. 17.05: A mi utunk... – A Váci út. 17.30: Gordiusz – Magazin töprengőknek – kor- határ nélkül. 18.15: Közvetítés a férfi kézi- labda VB-ről a Magyarországon – Algéria mérkőzéséről, valamint a magyar jégko- rong bajnokság döntőjéről. 18.30: Pop- regiszter. 19.05: A Serdületlen anyák levele- iből. 19.30: A Popartiznya dalaiból. 20.20: Alma és fája. 21.05: Vidám népmé- sék. 21.29: Tip-top paradé. 22.00: Rádió 11. 23.10: Sporthíradó. 23.20–0.14: A dzsessz világa.

BARTÓK RÁDIÓ: 9.50: Salieri: Első a zene, aztán jön a szöveg – Egyfelvoná- sos opera. 10.20: „Debrecenben vagyunk, Európában élünk” – Negyven éves a Kos- suth Lajos Tudományegyetem. 10.50: Prá- gai tavasz 1989. 12.05: Barokk mesterek. 13.00: Hallgassuk újra! 14.00: Lortzing operáiból. 14.55: Popzene. 15.20: Magyar zeneszerzők kamaraművei. 16.05: Eneklő Ifjúság. 16.13: Mozart: C-dúr szimfónia. 16.44: Slágerfilmek-filmklágerek. 17.30:

RTV

Diszkontéka – Lemezbarátok órája. 18.30: In limba materna – A Magyar Rádió ro- mány nyelvű nemzetiségi műsora Szeged- ről. 19.05: MIKRO-fon – Mikorelektronika- számítógépek-informatika. 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét. Közben: kb. 20.20: Költő és közönsége – Nagy Gáspár. kb. 21.30: Operaárniak. 21.42: Új lemezeinkből – Népszerű zene- kari muzsika. 22.22: Zenei panoráma. 22.51: Rádiószínház – Ki ölte meg Mészá- ros Kelemtét?

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ: 6.00: Kezdődik a nap: hírek, hírmagyarzatok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: Rádióegyetem. 9.30: Hölgyválasz. 10.00: Hírek. 10.10: Kommentár nélkül. 10.40: Könyvzemle. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtó- szemle. 12.00: Déli harangszó. 12.10: Au- tórádió. 12.40: Hobby. 12.50: Párizsi ma- gyar figyelő. 13.00: A Mai nap és műsor- ismertetés. 13.30: A politikai gondolkodás története. 13.40: Tallózás magyar folyóira- tokban. 13.50: Méreleg. 14.00: Hírek. 14.10: Kommentár nélkül. 14.00: Könyv- szemle. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: Rádióegyetem. 16.30: Hölgyválasz. 17.00: Hírek, műsor- ismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: A politikai gondolkodás története. 18.50: Méreleg. 19.00: Hírek. 19.10: Szerkesztők fóruma. 19.40: Figyelő. 20.00: Hírek. 20.40: Kelet-európai szemle. 20.50: Keresni és találni. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: Hölgy- válasz. 23.00: Hírek. 23.10: Szerkesztők fóruma. 23.40: Figyelő. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Ke- let-európai szemle. 0.35: Keresni és talá- ni. 0.45: Műsorzárás.

TV1: 8.00: A nyugdíjasnak sosincs ide- je. NSZK tévéfilmsorozat. 8.25: Az angol ház. 8.50: Képzőművészet. 8.55: Az Ország- házból jelentjük... 15.50: Képzőművészet. H és G. Svéd rajzfilm. 16.25: Foci angol módrá... 16.45: Pannon krónika. 16.55: Vijesti – Hírek szerbhorvát nyelven. 17.00: Szép magyar tánc. 17.05: Hármás „csatorna”. 17.55: Kozmosz. 19.00: Reklám. 19.05: Esti mese. 19.15: Lottósorsolás. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Választási műsor. 20.25: Jé kezekben. 22.05: Reklám. 22.10: Hazai

tükör. Benne: Az Országházból jelent- jük... 23.40: Híradó 3.

TV2: 16.05: Képzőművészet. 16.20: TV 2. Benne: Reklám – Riportok – Időjárás – Zene. 16.50: Telesport. 18.15: BUMM!!! 18.25: Gyerekeknek! 18.51: TV 2. 19.00: Doktor Senki. 20.23: TV 2. 20.35: Fejezetek az I. világháborúból. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV 2. Benne: Nézz meg az ember! 21.30: Napzárta. 22.15: Giovanni Battista Pergolesi: A zenemester. 22.50: Nézőpont. Kb. 23.20: TV 2.

OSZTRÁK TELEVÍZIÓ: 1 műsor: 9.00: Hírek. 9.01: Alf. 9.30: Tájak és em- berek. 10.00: Iskolatévő. 10.30: Döntés napfelkelte előtt. 12.20: Idősek klubja. 13.05: Hírek. 13.15: Mi. 13.45: Trükkdo- boz. 13.55: A hetedik kontinens. 14.20: Batman. 14.45: Ház az Eaton téren. 15.35: Perrine. 16.00: An-tan-ténusz. 16.20: Mini trailer. 16.35: Zenei műhely. 16.55: Mini tv-híradó. 17.10: Mozart-hadművelet. 17.35: Mini lexikon. 17.55: Philipp, az eger. 18.00: Mi. 18.30: Falcon Crest. 19.30: Híradó. 20.00: Sporthírek. 20.15: Harald Juhnke klubjában. 21.20: Jolly Joker. 22.05: Oldalpillantások. 22.15: Vide- otéka – Ha az apa a fiával. 23.15: Hírek. 23.20: Örök szolgaság. 0.55: Hírek.

2 műsor: 17.10: Hírek. 17.15: Bangla- des – A bengálok országa. 18.00: Alf. 18.30: Wurlitzer. 19.00: A tartományok mai napja. 19.30: Híradó. 20.00: Kulturá- lis hírek. 20.15: Belpolitikai magazin. 21.20: Spektrum. 22.00: Híradó 2. 22.25: Klub 2, majd: Hírek.

RTL PLUS: 6.00: Gazdagok és szé-pek. 6.25: Halló Európa – Jó reggelt, Né- metország! 8.30: Hírek. 8.35: Telebutik. 9.00: Hírek. 9.10: A Springfieldek törté- nete. 10.05: Játékshow. 10.35: Kedves Bill bácsi! 11.00: Exploziv. 11.45: Dr. Marcus Welby. 12.30: Klasszikusok délidőben. 13.00: Telebutik. 13.30: Kaliforniai klán. 14.15: A Springfieldek története. 15.00: Kedves Bill bácsi! 15.30: Telefonos játék. 15.40: Hírek. 15.43: Üzleti hírek. 16.00: Alfred Hitchcock bemutatja. 16.30: Hulk. 17.10: Játékshow. 17.45: Játssz velünk! 17.55: Hírek. 18.00: Dr. Marcus Welby. 18.45: Híradó. 19.05: Időjárás-jelentés. 19.15: A hétmillió dolláros nő. 20.15: Pi- masz kölykök. 21.50: Airwolf. 22.45: Hí- rek. 22.55: Ringo, hol akarsz meghalni? 0.20: Airwolf. 1.05: Aerobic.

SUPER CHANNEL: 7.00: Napkez- det. 8.00: Videódivat. 8.30: Egyveleg. 16.00: Forró drót. 17.00: Hullámhosszon. 18.30: Kék éj. 19.30: Hírek, időjárás. 19.45: Időjárás. 20.00: A vörös Pimpernel. 22.00: Hírek, időjárás. 22.15: Golfere- demények. 22.20: Klasszikus westernek. 0.30: Hírek, időjárás. 0.45-7.00: Egyve- leg.

TV5: 16.05: Hírek. 16.15: Jelenidő. 17.15: Esély a daloknak. 17.45: Főzőle- ke. 18.00: Számok és betűk. 18.20: Inci- finci fantázia. 18.35: Pihenőidő. 19.00: Teleturisztika. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillogó papíros. 20.00: Elmélke- dések. 21.00: Észak-Dél. 21.30: Találko- zások. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás- jelentés. 22.30: Hiányjelek. 23.45: Fran- kofón területek. 0.15: Komolyzene. 1.00: Műsorzárás.

SAT1: 6.00: Jó reggelt a SAT1- gyell 8.30: Hírek, időjárás. 8.35: Szomszédok. 9.00: Hírek. 9.05: Szeretethajó. 9.50: Egészségünk. 10.00: Hírek. 10.05: Tévé- bolt. 10.30: A király admirálsa. 12.15: Szerencsekerék. 13.00: Tévétűz. 14.00: Műsorelőzetes. 14.05: Perrine. 14.30: Konyhai ötletek. Horoszkóp. 14.40: Szeretethajó. 15.30: Tévébolt. 16.05: Füstölő coltok. 17.00: Hírek, idő- járás. 17.10: Szomszédok. 17.35: Divatöt- letek. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Egy Duke ritkán jár egyedül. 18.45: Hírek, időjárás. 19.05: Szerencsekerék. 19.50: Hírek, időjárás. 20.00: T. J. Hooker. 20.55: Hírek. 21.00: Szellemiörök. 22.55: Hírek. Sport. Időjárás. 23.05: Elátkozott örökösök. 23.55: Műsorelőzetes.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ: 1 mű- sor: 8.15: Műsorismertetés. 8.20: Tv-nap- tár. 8.30: Mitoszok és legendák. 9.00: Mű- sorismertetés. 9.05: Kutatás a zene után. 9.20: Senki nem gondoskodik róluk. 9.40: A felszín feszültsége és a mosóporok. 10.00: Francia nyelv. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió. 12.30: Hírek. 12.35: Mű- sorismertetés. 12.40: Elmulasztották – nézzék! 13.45: A.K.Miocic. 14.15: Német nyelv: Alles Gute. 14.45: Műsorismerte- tése. 14.50: Hírek. 15.00: Önökkel töltjük az éjszakát. 16.30: Magyar híradó. 17.00: Tv-napló I. 17.20: Oktatóműsor. 17.50: Mitoszok és legendák. 18.20: Számok és betűk. 18.40: Rajzfilm. 18.45: Dokumen- tum-program. 19.15: Nagy konyhameste- rek apró titkai. 19.30: Tv-napló II. 19.53: Időjárás. 20.00: Panoráma. 21.05: Vetél- kedő. 22.20: Tv-napló III. 22.40: A mai sport. 22.45: Önökkel töltjük az éjszakát. 0.45: Hírek. 0.50: A pénteki műsor ismer- tetése. 2 műsor: 16.40: Műsorismertetés. 16.45: Hírek. 16.50: Tv-naptár. 17.00: Li- macsrijádé. 18.00: Zágrabi panoráma. 18.20: Dalmáciai körzeti program. 19.30: Tv-napló. 19.55: Műsorismertetés. 20.00: A fenntartott idő. 20.25: Limoges: Kosár- labda EB: Jogoplastika – Limoges I. fél- idő. 21.20: Kosárlabda EB: II. félidő. 22.00: TV-Mix. 22.15: Tv-kiállítás. 22.30: Komolyzenei program. 23.15: Mézeshó- nap 0.45: A pénteki műsor ismertetése. Az RTI PLUS, Super Channel, TV5 és a SAT1 műsorról részletesen közöl a Telehold

MAGYAROK

Megjelent a MAGYAROK című közéleti folyóirat legújabb, 1990. februári száma. Csoóri Sándor verse indítja a füzetet, melyben többek között Dümmerth Dezső, Ravasz Károly, Hevér Zoltán és Kulcsár Katalin ír a magyarság sorskérdéseiről. E számban nyelvünkről szól – másokkal együtt – Nemess László, Kiss Dénes és Szávai Géza.

Magyarok klubja

Kedves Olvasó!

Kérjük, legyen társunk a Magyarok formálásában és fenntartásában.

Olvasóink javaslatára létrehozuk a Magyarok klubját. A klub székhelye Szekszárd. A központi klub létrejöttével egy időben az olvasói igények alapján az ország városaiban és falvaiban is működtetni kívánunk klubokat. Létrehozásuk feltétele, hogy az adott településen 30 beiratkozott tagunk legyen. Jelentkezésüket a Magyarok szerkesztősége (7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7.) címére kérjük. A tagsági díj fél évre 400, egész évre 800 forint. Klubtagjainknak lakcímére a tagsági díj befizetését követően díjmentesen megküldjük a Magyarok számaikat, kedvezményesen a Magyarok Olvasókönyve című könyvsorozatunkat, továbbá segítjük összejövetelük programjának kialakítását (szerkesztői ankétok, író-olvasó találkozók, előadói estek, stb.) A tagdíjat rózsaszínű csekken (postán található pénzesutalványon) kérjük feladni az alábbi címre, és az itt látható séma szerint:

Címzett: Magyarok szerkesztősége
Rend.hely: 7100 Szekszárd,
Bajcsy-Zsilinszky u. 7.

Köszönjük törekvéseink iránti figyelmét, várjuk klubunkba való jelentkezését.

Üdvözlettel: Bába Iván
főszerkesztő

A SZEKSZÁRDI
505. IPARI SZAKMUNKÁSKÉPZŐ INTÉZET
1990. MÁRCIUS 2-ÁN 9.00-15.00-IG
FIZETÉSNAPI VÁSÁRT RENDEZ A

TRITEX
KONFEKCIÓ ÉS
LAKÁSTEXTIL TERMÉKEIBŐL

NAGY ÁRENGEDMÉNYEK!

NÍVÓKER KFT

BUTIK HELYETT SUPER BÁLA-GÁLA

Holland importból.

Szabadidőruha 490,- Ft-tól

Pécson a Helyőrségi Klubban, Kossuth L.u.13. sz. alatt.

1990. III. 5-9-ig.

Nyitva: 10-18 óráig.

Várjuk Kedves Vásárlóinkat.

NÍVÓKER Kft.

Megrendelőlap

Megrendelem a DÁTUM c. napilapot

...példányban és kérem, hogy a következő címre kézbesítsék.

A megrendelő neve: .....

Címe: (város, kerület, utca, ltp., emelet, ajtó): .....

Az előfizetés díja egy hónapra: 200,- Ft,
negyedévre: 600,- Ft,
fél évre: 1200,- Ft,
egy évre: 2400,- Ft.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező
kézbesítőnek fizetem ki.

aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítés nélkül
az alábbi címre adják fel:
Vidéken: Postahivatal, helyben
Budapesten: Hírlapelőfizetési és Lapellátási Iroda (HELIR)
Budapest XIII. Lehel u. 10/a

Walburga von Habsburg is a DÁTUMra kíváncsi

Hirdetését telefonon is feladhatja

Pécs (72)	41-580
Szekszárd(74)	16-277
Dombóvár(74)	66-779
Tolna(74)	40-476
Gerjen(75)	37-060

APRÓHIRDETÉS

Biztos befektetés – nyereséges vállalkozás! Biogiliszta Flóra – Fauna szövetkezeti szerveződéssel eladó. OTP-lehetőséggel, humusz visszavásárlással és giliszta értékesítéssel. Szállítás megoldható, ügyintézésben besegítünk. Megtekinthető és érdeklődni a következő címen: Tóth László Szedres, Arany János u. 25/b. Telefon: 74/34-155

SZÁMÍTÁSTECHNIKUS tanácsadást, oktatást, szervezést, programozást vállal Szekszárdon és környékén. Jelige: „Mikrogép 182053” a szekszárdi Hirdetőben.

FIATALOK! Manöken, fotómodell, film, színész, énekes, jazz-balett, táncos és egyéb NSZK, USA-ban történő szereplésekhez várjuk hölgyek, urak jelentkezését 35 éves korig. Jelige: „Sztár lehetek 182052” a szekszárdi Hirdetőben.

Kasparov kikapott

Gulko, az örök „mumus”?

A linarasi nemzetközi sakkmeister torna nyolcadik fordulójában a szovjet világbajnok Gari Kasparov 54 lépésben sötéttel vereséget szenvedett az orosz származású, amerikai színében versenyző Borisz Gulkotól. A meglepetés érdekessége, hogy Kasparov már harmadszor maradt alul Gulkóval szemben, akit még egyszer sem sikerült legyőznie pályafutása során. A tornán elszenvedett első veresége ellenére Kasparov honfitársával, Gelfanddal holtversenyben az élen áll.

Portisch Lajos az angol Nigel Short ellen megszerezte a teljes pontot, de győzelmével továbbra is csak a 9. helyen áll.

Eredmények:
Gulko (amerikai) – Kasparov (szovjet) 1–0,
Gelfand (szovjet) – Szpasszkij (francia) 1–0,
Illescas (spanyol) – Juszupov (szovjet) 1–0,
Portisch – Short (angol) 1–0,
Beljavszkij (szovjet) – Ljubojevics (jugoszláv) 1–0,
Szalov (szovjet) – Ivancsuk (szovjet) döntetlen.
Az állás: Kasparov és Gelfand 6–6 pont, Szalov 5,5, Short és Ivancsuk 4,5–4,5, Beljavszkij 4, Gulko és Juszupov 3,5–3,5, Illescas és Portisch 2,5–2,5 (1–1), Szpasszkij 2,5, Ljubojevics 2.

Rába: vágyak tavasza

Új stílusban, eredményesebb szereplés?

Kevesen számítottak rá – főleg Győrben –, hogy a Rába ETO NB I-es labdarúgócsapatának tavasszal a kiesés elkerüléséért kell harcba szállnia. A gyengére sikeredett ősz viszont kellemetlen helyzetbe hozta a zöld-fehéreket, a hátralévő 14 fordulóban bizony nagyon oda kell figyelniük, ha továbbra is meg akarják tartani élvonalbeli tagságukat. A téli alapozást már ennek tudatában kezdte meg a Rába-parti gárda.

– Január 2-a óta több ciklusban készülünk a bajnoki rajtra – mondta Pecze Károly edző. – Két hétig itthon készültünk, majd pedig Dunavarsányban edzőtáboroztunk. Ezt követően sorozatban játszottuk a nemzetközi mérkőzéseket, pályára léptünk három osztrák, két csehszlovák és egy román csapat ellen is. Az utóbbi napokban pedig természetesen már a nyitányra hangolom az együttest.

– *Hogyan értékeli a két hónapos felkészülési időszakot?*

– Fő hangsúlyt a fizikai erőállapot fejlesztésére fordítottam, nem elhanyagolva azt a tényt, hogy ki kellett alakítanom egy új gárdát. Elmondhatom, hogy mindenki odaadón, nagy elszántsággal csinálta végig a kemény munkát, ami úgy érzem, biztató a jövőre nézve. Célunk a biztos bentmaradás kiharcolásán túl a középmezőnyhöz való felzárkózás, amelyhez feltétlenül szükséges helyzetkihasználásunk, gólerősségünk javítása. Elképzelésem szerint játéktípusunk is változik, a háromcsatáros taktikát el-

hagyjuk. Szeretném kiemelni, nehéz tavasz elé nézünk, de közönségünk visszahódításának érdekében mindenképpen előbbre kell lépünk játékban és eredményességben egyaránt.

– *A holtidényben rendkívül nagy volt a mozgólódás a játékosállományban, ráadásul a távozók „nagyhalaknak” számítanak. Mennyire befolyásolhatja ez a tény az együttes szereplését?*

– A válogatott szélső Hajszán Duisburgba, a rutinos kapuvédő Balázs pedig Zalegerszegrre távozott, míg a házi gólkirály Handlra az ismert okok miatt nem számíthatunk. Tovább nehezíti a dolgot, hogy a nyitányon nélkülözni kell a sérült Hlgyvikot, valamint a lábadozó Bordást. Bizom viszont az új szerepben dolgozó régiekben és a most érkezett játékosokban, akik lendíthetnek a csapat szekerén.

– *A próbajátékon lévő labdarúgók közül végül is kiket szerződtek?*

– A siófoki Freppánt, a zalegerszegi Huszárt, a diósgyőri Farkast, a cseleddömölki Cziffert, de figyelemmel kísérjük a kecskeméti Endre és Forgó, a szigligeti Varga, a MÁV-DAC-os Kókény, valamint az Erdélyből áttelepült Horváth József pályafutását is.

– *Szombaton a bajnoki pontokért lépnek pályára Újpesten. Kialakult már a kezdő tizenegyet?*

– Kezdő csapattal még nem szolgálhatok, de a keretem összeállt.

Horváth Attila

Géczi Gábor álma

Újpesten a szurkolók nem szoktak hozzá ahhoz, hogy kedvenceik csak a dobogó harmadik fokára állhatnak fel. Most így történt, megessz az, amire talán senki sem számított. Az Újpesti Dózsa jégkorongcsapata kénytelen beérni a bronzéremmel. Látszik a játékosokon, hogy keserű szájjal veszik tudomásul a megváltoztathatatlan, beletörődtek. A lelátóról is halkabban, elnyújtottabban hangzik fel a „Hajrá lilák”. De vajon, megkeseredett ember-e a sokszoros válogatott, 22 éves Géczi Gábor, aki lassan öt éve őrzi a Megyeri útiak hálóját?

– Lehet, hogy sokaknak meglepetést okozok a kijelentéssel, de személy szerint engem nem nagyon bánt a dolog. Örülök ugyanis annak, hogy kezd életre kelni a vidék. És ezt nem bókna számom, hanem a lehető legkomolyabban gondolom és a legőszintebben mondom. Persze, azzal a kiegészítéssel, hogy a jövő szezonban mindenképpen változtatni kell a kiírás, miszerint egy csapatban egyszerre öt külföldi szerepelhet. Hiszen ellenkező esetben megint az a társaság lesz a bajnok, amelyik előbb észbe kap, amelyiknek sikerül több, számottevő játékerőt képviselő idegenlégiót szerződtetnie. Azt gondolom, hogy ez semmiképpen sem lenne szerencsés.

– *Gábor, még ha ebben egyet is értek veled, azt azért el kell fogadnod: ha valakinek, akkor neked aztán tényleg hasznodra vált a vendégmunkások jelenléte!*

– Ebben tökéletesen igazad van. Sokkal jobban kell figyelnem, szinte egy percet sem hagyhatok ki, főként a jászberényi szovjet sor ellenem. Hihetetlen koncentrációt igényel a kapuban állni ellenük, hi-

Profi szeretnék lenni

szen állandóan, olykor követhetetlenül záporoznak a lövések.

– *Elégedett vagy a teljesítményeddel? Mielőtt válaszolnál, arra buzdítalak, hogy szigorú légy magadhoz, kritikusán fogalmazz, mert a magyar sportolók jó része, tudod, abba a hibába esik, hogy...*

– ...ne is folytasd, egyáltalán nem vagyok elégedett magammal. Már csak azért sem, mert úgy érzem, hogy többre vagyok képes. Van egy titkos vágyam is, amit, úgyse kő, elárulok most neked, frd le nyugodtan: egyszer olyan helyen szeretnék védeni, ahol halálkomolyan vesznek mindent.

Nem akarok megbántani senkit, de valljuk be, erre itthon egyelőre nincs lehetőség, egyszerűen azért, mert nem adták a feltetelek. Harmadéves vagyok a Testnevelési Egyetemen, s ha befejezem a sulit, profi klubban szeretném folytatni a pályafutásomat!

– *Ezek szerint most te sem játszol szívet-lelékekkel?*

– Dehogynem! Éppen arról van szó, hogy én megszakadok, de hát ahhoz partnerek kellene. Olyannyira a sportág elkötelezettjének érzem magam, hogy nappali tagozatos hallgatóként egyéni tanulmányaim alapján készülök a vizsgákra és nem kell bejárnom az előadásokra. De sajnos most, hogy nem jutottunk be a döntőbe, néhányan bizony igencsak leeresztettek, s ritkábban jönnek edzésre. Persze, részben megértem őket, elment a kedvük.

– *Remélem, a világbajnoki felkészülés idejére megjön... A kretrekből nézve hova várod a magyar válogatottat?*

– Dobogóra! Na látod, ez a másik téma. Uralkodjanak akármilyen állapotok a sportágban, hiányozzék bármiben is az egyetértés az egyesületek között, ha a magyar válogatotról van szó, akkor mindenki azonnal a fedélzeten van, mindenki segíteni akar. Én ezt igazán nem is értem.

Géczi Gábor, a tehetséges kapus eddig két bajnoki cím kivívásának lehetett részese Újpesten, tavaly ezüstérem jutott a csapatnak, most még az sem... De milyen boldog lenne ő és mások – mi is –, ha a vb-n „csak” harmadik lenne a válogatott. Géczi egyébként március 29-én, a világbajnokság második napján ünnepli 22. születésnapját.

Molnár László

Rajt a kézilabda vb-n

Magyarország–Franciaország 19–18 (9–7)

Nehéz szíllés volt, de megvan a mieink számára a bemutatkozó győzelem. Nagyon nehezen bírt a magyar válogatott az utóbbi időben sokat fejlődő franciákkal. Kétgólos vezetésre tettek szert az első öt percben a gallok, amit a tizedik percre már nemcsak ledolgoztunk, hanem nekünk volt két gól előnyünk. Mindez Marosinak volt köszönhető, aki átlövésből már a negyedik gólját szerezte.

A második féldő elejére lehiggadtak a mieink, hosszú passzvitás után végre megvilant Iváncsik, akire nagyon ügyeltek a franciák, majd a másik szélső, Lehel Géza is ügyes megoldásokkal vette magát észre. Négy gólról a magyarok előnye, ami után hamar ellillant a megnyugtató előny, mert bosszantó hibákat, könnyelmű labdaeladásokat vétettek a mieink, s ezeket a franciák gyors indításból lótt gólokkal könyörtelenül büntették. Ha felállt a magyar védelem, az ellenfél sokmozgós, figurális játékának nem találta meg az ellenszerét, így a mérkőzés hajrájára kiegyenlítették. Iváncsik lélek-tani hétméteres góljával egerutat nyertünk, s az egygólos előnyt – nem mindennapi izgalmak közepette – sikerült megőrizni.

A magyar együttesnek csak akarásával, küzdőszellemével lehettünk elégedettek. Egyedül a kapus Hoffmann nyújtott kiválót, a többiek kapkodva, sok hibával játszottak.

B. Gy.

Lendlt hősként fogadták

Hatalmas érdeklődéssel és lelkesedéssel figyelték a csehszlovák közvélemény Ivan Lendlt keddi esti teniszshow-ját, a mérkőzést Miloslav Mečířrel. Lendl hazatérése Prágába nemcsak sport-, hanem igazi politikai esemény is, hiszen a teniszszár már közel tíz éve él az Egyesült Államokban, és a régi rendszerben szó sem lehetett volna hazatéréséről és ünnepélyes fogadtatásáról. Lendl az újságíróknak elmondta, hogy még 1983-ban többször megkísérelte a csehszlovák hatóságokkal, hogy törvényesen megkapja a kívánatos útlevélet. Két évig hitegettek, s megúgyvá a várakozást. 1985-ben elhagyta Csehszlovákiát. Lendl azt hangsúlyozta, mostani látogatásával is támogatni szeretné a Csehszlovákiában végbemenő demokratikus változásokat, és köszönetet mondani azoknak, akik akkor is mellette álltak, amikor hazájában csak rosszat írhattak róla.

Nem az átigazolási díj magas, a teljesítmény gyenge

Rajt előtti labdarúgó-találkozó az EMKE-ben

Az MLSZ vezetősége az EMKE étteremben vendégül látta az élvonalbeli klubok vezetőit és az újságírókat. A találkozót a tavaszi idény előtti baráti beszélgetésnek szánták, de amint hamar kiderült, inkább személyeskedő vitává alakult át a tájékoztató.

Az MLSZ vezetői közül elsőként Berzi Sándor főtitkár kért szót, s elmondta, hogy a szövetség a Képes Sport, a Magyar Diák-sport Szövetség, valamint a Magyar Rádió szórakoztató fősztálya ebben az évben is meghirdeti a labdarúgó tehetségkutató akciót az 1976. augusztus 1. és az 1977. július 31. között született fiatalok részére. A jelentkezéseket 1990. május 10-ig lehet eljuttatni a következő címekre:

Magyar Rádió szórakoztató fősztálya, 1800 Bp. Bródy Sándor utca 5–7. – Képes Sport székesztősége 1146 Bp. Istvánmezei u. 7. – Magyar Labdarúgó Szövetség 1393 Bp. Népköztársaság útja 47.

A főtitkár után dr. Laczkó Mihály elnök egy új alapítványról számolt be, amely a nehéz helyzetbe jutott vidéki klubcsapatok megsegítését szolgálja. Ez a kezdeményezés a Mai Nap című laphoz fűződik.

Az elnök megemlítette, az utóbbi években sokat vitatkoztak arról, hogy a magyar labdarúgás jövője amatőr, illetve profi alapokon képzelhető el. Dr. Laczkó szerint nem szabad visszalépni, márpedig amennyiben a futballistákat amatőrre minősítenék, az semmiképpen sem szolgálná a fejlődést. Magasabb színvonalú, tisztább bajnokságra lenne szükség, s akkor talán a tavaszi idény sikeresebb lenne mint az elmúlt időszak.

Elhangzott, hogy Kaszás Gábornak, a Videoton tragikus körülmények között elhunyt vezetőedzőjének, az emlékére március 14-én mérkőzést szerveznek, amelyen a válogatott kerettagok az elhunyt szakember tanítvá-

nyai ellen lépnek pályára az MTK-VM Hungária körüli pályáján. Mészöly Kálmán szövetségi kapitány kérte dr. Bráváczt Ottót, a Videoton-Waltham elnökét, járuljon hozzá ehhez a találkozóhoz. (A jelenlévők egyperces néma felállással adózták Kaszás Gábor emlékének.)

Ezután a nehéz helyzetbe került székesfehérvári klub elnöke lépett a mikrofonhoz, s megköszönte a felajánlásokat, és azt a segítséget, amelyet a Videoton-Waltham kapott. A klubvezető később szót az egyesület és egyik játékosa, Petres Tamás között kialakult anyagi természetű vitáról is. Dr. Bráváczt szerint nem az egyesület tartozik fizetéssel a játékosnak, hanem Petres volt az, aki az ősi idényben adós maradt a megfelelő teljesítménnyel.

Ezt követően az egyesületek vezetői és az újságírók felváltva kértek szót, különböző véleményekről, megállapításokról folyt a vita. Elhangzott: a magyar labdarúgásban ellentmondásos helyzet alakult ki, mivel a klubok a pénzühiány miatt panaszkodnak, ugyanakkor az élvonalbeli játékosok milliókért cserélnék gazdát. Ennek az okát a közönség nem érti, amin tulajdonképpen nem is lehet csodálkozni.

A Csepel képviselőtében Kiss Imre elnök elmondta, hogy a megváltozott gazdasági körülmények között az egyesületek vállalkozási lehetőségei igen korlátozottak. Ezért a csepeliek úgy döntöttek, az utánpótlás-nevelésre összpontosítják az erőforrásokat, még akkor is ha ennek következtében a csapat kiesik a 1. osztályból. Az elnök szerint a magas átigazolási díjak azért botránkoztatják meg a közvéleményt, mert a pályán nyújtott teljesítménynek nincsenek egyenes arányban a klubcserénél nyilvánosságra hozott milliókkal.

SPORTVILÁG

Melbourne: Újra a nyilvánosság elé lépett Florence Griffith-Joyner, a szöuli olimpiai játékok háromszoros bajnoka, a 100 és 200 m-es női síkfutás világcúcstartója. A 28 éves sprinter Melbourne-ben adott sajtótájékoztatót, s elmondta, hogy nem kíván visszatérni a futópályára.

– Ilyen hosszú kihagyás után nem hiszem, hogy sikerülne visszanyerni régi formámat – jelentette ki Florence Griffith-Joyner. Mint köztudott, a rövidtávúfutó a szaksajtó és ellenfelei többször is doppingalással gyanúsították, de ezeket a vádakokat nem sikerült bizonyítani.

Moszkva: Szergej Bubka, a rúdugrás világcúcstartója a jövőben az üzleti pályára lép: a kiváló szovjet atléta Donyeck városában egy tudományos kutatóintézet foglalkozó intézet külkereskedelmi részlegének az igazgatója lesz. Bubka kijelentette, hogy a vállalat lényegesen magasabb jövedelmet biztosít számára, mint amit sportolóként megkeres. Arról, hogy a munkát és az atlétikát miként tudja összeegyeztetni, a rúdugró nem nyilatkozott. Tény viszont, hogy Bubka kihagyja a hétvégi glasgow-i fedett pályás Európa-bajnokságot, ugyanakkor több nemzetközi viadalra elfogadta a meghívást.

Cardiff: Walesi sportvezetők közölték, hogy a jövőben megkészszerzik a doppingellenes küzdelemre szánt pénzt, és bevezetik a versenyidőszakon kívüli, szűrőpróbaszerű ellenőrzéseket. Az intézkedésre azt követően került sor, hogy két walesi súlyemelő, Ricky Chaplin és Gareth Hives a Nemzetközösségi Játékok doppingvizsgálatán megbukott. (Reuter)

Milánó: A milánói rendőrfőnök bejelentette, hogy a város 55 labdarúgó-szurkolóját a világbajnoki döntő végéig kiiltották az olasz stadionokból. Az intézkedésre azért került sor, mert a tv-monitorokon keresztül azonosított Internazionale-rajongók náci jelszavakat skandáltak a Napoli elleni vasárnapi bajnokin.

London: A Brabham-istálló képviselői úgy nyilatkoztak, hogy a csapat kénytelen lesz kiválni a Forma-1-es autóversenyek világából. A 35 Grand Prix-győzelemmel büszkélkedő Brabham kiürítésre kerül, miután az anyavállalatával, az MRD-vel közös tárgyalások után sem sikerült megegyezni a tulajdonjog kérdéséről. A Brabham négy világbajnoki címe közül az utolsót a brazil Nelson Piquet nyerte 1938-ban. (Reuter)

DÁTUM

Szesz és SZÚSZ

Horn Péter somogyi képviselő a brit parlament példáját idézte a magyar Tisztelt Házban, amelynek szavazásbéli hatékonysága miatt inkább a letisztult Ház szókapcsolat tükrözné legjobban a jellegét. Horn elmondta, a ködös Albi-onban a környező kocsmákban csengetnek, hogy megleljen a szavazáshoz kellő minősített többség. (Azon már kevesen gondolkodtak el, hogy néha a kisebbség is minősített: a képviselők egy része úgy minősít, hogy nem vesz részt.) Ne legyünk azonban rosszindulatúak: higgyünk nekik, ha azt mondják, bizottsági ülésen voltak...

Hogy jön mindehhez a SZÚSZ? Tulajdonképpen egyszerűen is meg nem is. Nem véletlenül hosszú ú-val írta szusz emlegettem, s nem a lélegzétvételi levegőt. Ez a betűző a Szovjet Újságíró Szövetségre utal, ennek a rövidítése. Sőt, dupla rövidítése immár, mert megint egy fejjel rövidebb lett: lemondott Viktor Afanaszjev elnök, aki rövid néhány hónap alatt részletekben mutatta be a szalót mortalitét. Előbb a Pravda példányszámát sikerült felére csökkentenie az irányítás alatt „elkövetett” konzervatív cikkeket, majd – saját kérésére, érdemei beismerése mellett – leköszönt elnöki tisztéről is. Helyébe az az Ivan Laptjev került, aki az Izvesztija csillagát (ha ugyan van neki ilyen!) a zenitre emelte.

Két ország, két terület, ahol együtt éldegélnek a múlt és jelen, s olykor még talán a jövő emberei is. Így függ össze Kelet-Közép-Európában manapság a szesz és SZÚSZ kérdése. Kinek így csöngetnek, kinek úgy. Van, akinek végleg csöngetnek – bár ő nem hallja... #

Sandinista tűzszünet

„Az elnök szerdától elrendelte a hadműveletek egyoldalú beszüntetését, azzal a céllal, hogy azonnal lefegyverezzék az ellenforradalmi erőket” – olvasták fel a rádióban Ortega közleményét, mely egyidejűleg felszólította az Egyesült Államokat a lázadók támogatásának beszüntetésére, Honduras pedig a támaszpontok felszámolására.

ÖKOSZOLGÁLAT

Társadalmi ökológiai szolgálat kezd meg munkáját Budapesten a Miklós tér 1. sz. alatt.

Az ÖKOSZOLGÁLAT lakossági kérésre szakembereket küld a helyi környezetkárosítások feltárására és tanácsot ad a szükséges állampolgári akciók kidolgozásában, sajtónyilvánosságot teremt a feltárt eseteknek.

Számárányos képviselet?

A magyarság jogsérelme Csehszlovákiában

Duray Miklós, a szlovákiai Együttélés mozgalom vezetője és Sidó Zoltán, a CSEMADOK elnöke egyértelműen kedvezőtlennek nevezte a csehszlovákiai kisebbségek, köztük a magyar nemzetiség számára a csehszlovák szövetségi parlamentben kedden este elfogadott új választási törvényt.

A csehszlovákiai magyarság két vezető személyisége elmondta, hogy még a parlamentben is ellenségesen fogadták a nemzetiségek és az etnikai kisebbségek érdekei védelmében tett felszólalásait. Volt olyan törvényhozó, aki magyarellenes megjegyzéseket tett, sőt az egyik magyar nemzetiségű képviselőt írásban is megfenyegették. Duray Miklós a jelenlegi csehszlovák alkotmány rendelkezéseivel ellentétesen és a nemzetközi emberi jogi normákkal is összeférhetetlennek nevezte az új választási törvényt. Mindkét magyar politikus jelezte, hogy szervezete nyilatkozatban kívánja elítélni a parlamenti határozatot.

Duray Miklós szerint az új választási törvényt alaposan át kell dolgozni ahhoz, hogy valóban demokratikus legyen, és ne különböztesse meg hátrányosan a csehszlovákiai kisebbségeket. Elmondta: szinte az egész szövetségi parlament ellenségesen fogadta azt a javaslatot, hogy a nemzetiségi kisebbségek és etnikai csoportok esetében két-három százalékra csökkentés vagy töröljék el azt az öt százalé-

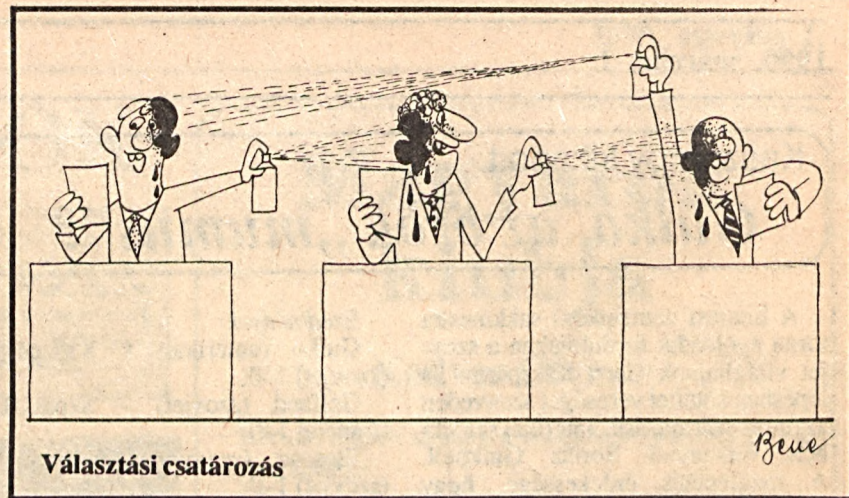
kos szavazati küszöböt, amelynek eléréséhez az új törvény a parlamentbe jutást köti. Duray szerint a magyar képviselők számára a jövőben igen nehéz lesz a bentmaradás a törvényhozásban. Utalt arra, hogy a Közvélemény az Erőszak Ellen mozgalom képviselői máris megfenyegették, hogy véleményükkel nem egyező felszólalása miatt visszahívják.

Duray Miklós megemlítette, hogy a szlovákiai közvélemény is kimondottan ellenségesen reagált a magyar képviselők javaslataira, holott a most elfogadott új törvény ellentétes a jelenlegi alkotmánnyal. Az ugyanis kimondja, hogy a parlamentben a nemzeti kisebbségeknek a számarányuknak megfelelő képviseletet kell kapniuk. Az új törvény ellentétes a Nemzetközi Emberi Jogi Föderáció prágai nyilatkozatával is, amely szerint a nemzetiségeknek különleges parlamenti képviseletet kellene kapniuk, illetve kívánatos lenne egy olyan testület felállítása, amelynek a nemzetiségek ügyeiben döntési joga van.

Sidó Zoltán elmondta: a parlamentben kérték, hogy vizsgálják meg, kik állnak a főleg dél-szlovákiai nemzeti-ségi sürölődések és a fajgyűlöletet kimerítő tüntetések mögött. Külön parlamenti bizottság felállítását tartják szükségesnek, amely nemcsak a parlamentet, hanem a közvéleményt is tájékoztatná. Duray Miklós különösen súlyosnak nevezte, hogy még a Polgári Fórum nemzetiségi bizottsá-

Csapatkivonás

Szerdán délután megkezdődött a szovjet csapatok teljes kivonásáról folyó magyar-szovjet szakértői tárgyalások második fordulója. A Somogyi Ferenc külügyminisztériumi államtitkár, illetve Ivan Abolmov külügyminiszter-helyettes által vezetett delegációk feladata az elmúlt hetekben munkacsoportokban végzett munka eredményeinek összegzése és a kormányközi megállapodás, valamint az annak részét képező kivonási ütemterv aláírásra való előkészítése.

Választási csatározás

Januári áruforgalom

A kiskereskedelem forgalma januárban 56,8 milliárd forintot tett ki, 3,8 milliárd forinttal többet, mint az előző év első hónapjában. Folyó áron az élelmiszerek, a ruházati cikkek és a vegyipar cikkek értékesítése bővült ugyan, a vendéglátás árbevétele 5,4 százalékkal csökkent. A kiskereskedelmi értékesítés 10 százalékkal kevesebb volt. A fogyasztási cikkek-kereskedelem értéke január 31-én 9,1 milliárd forinttal több, mint a múlt év januárja. A január 8-ai áremelések után az élelmiszerek iránti kereslet drasztikusan csökkent, s a vevők már szinte kizárólag a viszonylag olcsóbb termékeket keresték. A sertéshús-forgalom 50-60 százalékkal visszaesett, de megcsappant a kereslet a húskészítmények és a sajtok iránt is. Bár az étolaj- és margarinhiányt a kereskedelem igyekezett importból pótolni, a külföldi termékek magas áraik miatt nem voltak kelendők.

Az iparcikkek-kereskedelem januárban háttérbe szorult. A közeljövőben várható újabb áremelések miatt még jelentős felvásárlásra lehet számítani háztartási vegyiáruk-ból.

A TDDSZ Erdélyért

A TDDSZ II. küldöttgyűlése felkéri saját és más szakszervezetek tagságát, hogy pénz- és egyéb adományait (még használható technikai berendezéseket: írógépek, stencilegépek, fényképezőgépek, magnetofonok, stb.) juttassák el információs szolgálatukhoz. (Budapest, VI., Gorkij fasor 38. II. em. 49-50.)

Első lépésként az újonnan alakult nagyváradi Ady Endre Gimnázium számára szeretnének számítógépet vásárolni a pénzadományokból.

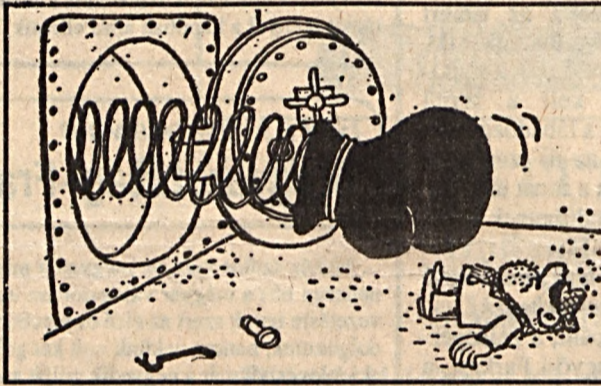
Választási adatok

A BM választási irodája a 176 választókerületben 1614 egyéni jelölt elfogadásáról tud. A független kisgazdapárt, a Magyar Demokrata Fórum, a Magyar Szocialista Párt és a Szabad Demokraták Szövetsége csaknem mindenütt állított jelöltet, néhány helyen más párttal közösen.

A 12, országos listát állító párt, illetve szervezet közül mind a 20 területi listára felkerült a FIDESZ, a független kisgazdapárt, a Hazafias Választási Koalíció, az MDF, az MSZP és az SZDSZ. Az MSZMP 19, az Agrárszövetség és az SZDP 18 területi listán indul, míg a Kereszténydemokrata Néppárt 15, a Vállalkozók Pártja 13, a Magyar Néppárt pedig 12 listán szerepel. Ezen kívül a Magyarországi Zöld Párt 4, a Nemzeti Kisgazdapárt 3, a Szabadság Párt 2, a Független Magyar Demokrata Párt, a Magyar Függetlenségi Párt, a Magyarországi Szövetkezeti és Agrárpárt, valamint a Somogyi Keresztény Koalíció egy-egy területi listán indul. A legtöbb, 14 párt Somogy megyében indul, míg a legkevesebb, 9 Budapesten.

Emlékirat az egyesítésről

Az NDK külügyminisztériumának emlékiratát adta át szerdán Sevardnadzének König nagykövet. A dokumentum arról szól, hogyan kapcsolható be az összeurópai folyamatba Németország egyesítése. Sevardnadze ugyancsak szerdán fogadta a nyugatnémet Szociáldemokrata Párt Egon Bahr vezette háromtagú küldöttségét.

Bűneset

az
állam-
kasszával

Óvári Zsolt

Lezuhant szovjet repülőgép

Szerdán a kunmadarasi reptéren – leszállás közben – lezuhant a Szovjet Déli Hadseregcsoporthoz tartozó egyik MIG-27 típusú repülőgépe. A pilóta katapultált.

Horvátországi magyarok

A szövetség nem alakul párttá

Horvátországban a legutóbbi hónapokban a kommunista szövetség mellé tizenhatszáz új, ellenzéki demokratikus párt alakult, amelyek mindegyike jelöltek szándékozik állítani a három hét múlva (március 22-23-án) sorra kerülő helyhatósági, köztársasági és a szövetségi képviselőválasztásokon. Az észéki székhellyel működő Horvátországi Magyarok Szövetsége most úgy határozott, hogy a megváltozott körülmények között sem alakul át politikai párttá, hanem továbbra is megmarad a mintegy harmincezer lélekszámú horvátországi magyarság kulturális, művelődési és oktatási egyesületének.

Csörgics József elnök elmondta, hogy a szövetség alapvető feladatának a horvátországi magyar kisebbség érdekeinek védelmét tartja. Kifejtette: – Továbbra is intézményként fog működni, mert ha politikai párttá alakulna, akkor le kellene mondania arról az anyagi támogatásról, amelyet jelenleg a zágrábi kormánytól kap. Jövője tehát a politikai küzdelmekben rendkívül bizonytalanra válna. Terveit és munkamódszereit viszont az új követelményeknek megfelelően átalakítja. A küszöbön álló választásokon kizárólag független képviselőjelölteket támogat.

Nyers-level Gorbacsovhoz

Nyers Rezső az MSZP elnöke levelet küldött Gorbacsovnak. Ebben megelégedését fejezte ki, hogy 1989 júliusi találkozásukon született megállapodásuknak megfelelően – ahogy ezt akkor kezdeményezte – felgyorsult a szovjet csapatok mielőbbi kivonásának folyamata. Nyers szorgalmazta, hogy mihamarabb kerüljön sor a megállapodás aláírására. Hangsúlyozta, hogy a magyar gazdaság és munkavállalók számára ma már közvetlen problémát okoz a kétoldalú kereskedelem rugalmatlan elszámolási rendszere. A tavaly júliusi Nyers-Gorbacsov közös álláspontnak megfelelően az MSZP részéről továbbra is ösztönzik a mielőbbi átterést a konvertibilis valutában történő elszámolásra.

Mai lapunkat

Gacsályi József és Töttös Gábor szerkesztette

Holnapi
számunkban
olvashatják,
van-e a kormány
lelkiismerete